

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

CONȘTIINȚA CREATOARE

Ia patruzeci de ani de la naționalizarea principalilor mijloace de producție, act istoric și definitiv pentru întreaga noastră evoluție pe calea progresului și civilizației socialiste, fizionomia moral-politică și socială a făuritorilor de bunuri materiale și spirituale se constituie într-un plenar și sensibil argument al acelei vaste perspective pe care secretarul general al partidului o numește omogenizarea poporului, noua sa calitate, afirmarea și dezvoltarea noastră ca popor muncitor unic. Se află aici și un sens etic înalt care ține de însăși starea și demnitatea muncii, de principiile și ideile care, prin realitatea mersului mai complex și dinamic pe care o slujesc — și din esența căreia își trage, de fapt, întreaga lor forță de semnificație — își află o permanentă motivație politică și ideologică, într-un consens care este mai mult decât explicit. Prezentul este și o cuprindere a viitorului iar acesta nu poate fi abordat decât programatic, la dimensiunea întregii țări și a tuturor categoriilor ei sociale, științifice, conform propriilor cerințe și posibilități, revoluționar și cu o înaltă conștiință a cauzelor, a scopurilor și intereselor prin care ne exprimăm ca patrie și popor. În actul de acum patruzeci de ani găsim multe din temelele a tot ceea ce a urmat și regăsim mai ales calea sigură, esențială, prin care o întreită calitate azi, aceea de producători, proprietari și beneficiari, ne face părtași nu numai la destinul nostru ci și la acela al urmașilor.

Reditarea ne documentează în modul cel mai exact asupra a tot ceea ce avem de făcut în lumea propriilor noastre cerințe și așteptări, a atitudinilor, a convingerilor și faptelor prin care sintem chemați să sporim nu numai zestrea materială a patriei, ci și pe aceea spirituală, să întărim și să dezvoltăm neîncetat patrimoniul ei de valori. În ce măsură creația, conștiința și vocația creatoare angajează într-un sens viu, constructiv, talentul și aptitudinile celor cărora li se adresează; pe ce modele, pe ce experiențe se întemeiază, căror decizii se răspundem, prin ce mijloace, ce avem de învins, ce promovăm prin scrisul nostru; mai sint prejudecăți, mai întinim inerție, prin ce ne definim? — iată câteva din întrebările pe care în mod firesc ni le putem pune și este cert că ele nu pot decât să ne ajute răspunsul, să ni-l facă pe cât posibil și mai clar și să ne angajeze într-o operă de durată. Să dezvoltăm puternic spiritul revoluționar în muncă, în gândire, în toate domeniile — sublinia secretarul general al partidului — să acționăm cu hotărâre împotriva a tot ceea ce este vechi și perimat, a ceea ce nu mai corespunde actualei etape și să promovăm cu îndrăzneală noul, ceea ce se afirmă ca o necesitate a dezvoltării societății, atât în ceea ce privește forțele de producție, cât și în știință, în învățământ, în cultură, în întreaga dezvoltare economică-socială.

Sinonim conștiinței creatoare, dar înglobând-o și exemplificând-o, spiritul revoluționar apare în accepția conducătorului partidului și statului nostru ca o trăsătură ce are ostăzie o altă motivație și ține de alte exigențe, de perfecționarea neîntreruptă a pregătirii profesionale, politice și ideologice, de știință, de competență și dăruire, de hotărâre de a face totul pentru binele patriei și al poporului, al națiunii. Ridicată la rang de creație, munca este și o probă a convingerilor, a opțiunii morale. Din acest unghi, ideea de popor muncitor unic are în proiecția și materializarea ei și contribuția culturii și artei, ea numește o perspectivă în timp dar angajează, indiscutabil, și aportul specific al creației actuale. Iar aceasta este tocmai ceea ce distinge și consacră una din marile surse de inspirație, acel izvor vesnic viu și proaspăt care este realitatea în continuă transformare.

De o importanță hotărâtoare în această privință sint aprecierile tovarășului Nicolae Ceaușescu, tezele și orientările cuprinse în *Expunerea cu privire la unele probleme ale conducerii activității economico-sociale, ale muncii ideologice și politico-educative precum și ale situației internaționale*, Luceafărul

Definitorii pentru acest anotimp — un anotimp al grului, al secerișului, al piinii — sint, ca în atâtea alte prilejuri, vizitele secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dialogul pe care îl poartă, la fața locului, cu oamenii, cu preocupările lor, orientările pe care conducătorul partidului și statului le stabilește, în scopul realizării întocmai a sarcinilor și obiectivelor ce decurg din programele adaptate de cel de al XIII-lea Congres și Conferința Națională ale partidului, pentru continua perfecționare a activității din toate domeniile.

Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități economice din județele Olte, Teleorman și Giurgiu a prilejuit un amplu dialog cu oameni ai muncii și cadre de conducere din industrie și agricultură, o analiză temeinică a rezultatelor obținute în îndeplinirea prevederilor cuprinse în planul economic pe acest an și ridicarea întregii activități la nivelul cerințelor și exigențelor actualei etape, la nivelul unei noi calități a muncii și vieții. Semnificațiile care se desprind decurg din însuși stilul de muncă al secretarului general al partidului, din grija și preocupările neconținente pentru ca tot ceea ce ne-am propus să devină realitate, să consacre un nou impuls pe calea progresului și civilizației socialiste, a înfloririi economico-sociale a patriei.

VIAȚA DE TOATE ZILELE

Cind palmele mele încearcă sămînța,
Cind tălpile mele sîrută pămînt —
Din tărîmuri de mare și pînă-n Săpînta —
Mă bucur fîntînic de faptul că sint...

Că pot mingia cu privirile zarea
Și pot adăsta la prietenii mei
Cîstîndu-le casa și piinea și sarea,
În tîmna măruntă cit bobul de mei.

Acestea și încă ceva care scapă
Zidirii-n cuvînt mă fac să nu trec
Prin frumătățile țării, ca frunza pe apă,
Sau prin om-cu-nîmplarea și tras la dec.

Acum și aici mi se scaldă-n lumină
Măgelele vieții — pe-un fir de omic —
Și încă și-acele ce-or fi să-mi moia vie,
Primesc dezlegare de-acum și de-ai.

Cind sufletul meu se încarcă de miere —
Ca fagurii albi între florile de salcîm —
Găsesc pentru spînzul timpului mîngiere
În legea și-n graul acestui tîm.

El, singurul, care, cu nime de tără,
Pe toți ne lumeste, să fim la un loc,
Nici cum și nîcînd să nu cadă-n afară
Din vatra iubirii fîntînic de foc.

De-aceea mă-ncearcă un dor fără sațiu
Cînd scriu despre trupul de grai românesc,
Sîrîndu-mi mîsură de timp și de spațiu
Măruntului meu adevăr omesc.

De-aceea îmi aflu, cîntînd cître soare,
Odată cu țara, prînclind drum
Și dacă sînt timpurile vîrnj din mai doare,
Trîiesc, într-un total, aici și acum.

George Țârnea

EMINESCIANA

Dor de poezie

Nu cunosc un alt poet român care, ca Nichita Stănescu, să fi cultivat, cu atîta patos și venerabil, cultul genialității eminesciene. „Dorul de Eminescu” va cristaliza, de fapt, într-o obsesie fundamentală, lesne de urmărit în întreaga sa operă și în funcție de care se clădi, vechi ca de o stea polară, destinul poeziei românești.

În Cartea de recitare, Nichita dă expresie strălucită acestor convingeri tutelare. El vede în Eminescu pe „cel mai dificil poet român și cel mai de neînțeleș”, în ciuda iluziei că poate fi înțeles. Crede, apoi, că *Oda în metru antic* exprimă adevăratul „portret în ulye” al poetului, o veritabilă „statuie în bronz”. Conștiința hipertonică a poetului a „statuarizat” sentimentele pe un soclu de noțiuni, căci „Luceafărul și întreaga lui mitologie nu decurgeau din sentimente”.

Tot astfel, zice poetul, celebrul vers *Nu credem să-nvăț a muri vreedată* — fascinant prin „sintaxa lui ciudată”, „vers unic conștiință”, „cel mai neasemuit vers scris vreedată în limba noastră” — „este strigătul abisal al poetului care descoperă cauza fundamentală a artei, dorința esențială de a trăi”. E cel mai vital vers pe care l-a cunoscut vreedată, alături de „A murit Enghid, prietenul meu, care ucise cu mine lei”. Este, cu alte cuvinte, „versul unui învingător, al unui om care a supraviețuit... al poetului care a supraviețuit cel mai intens în literatura noastră, pentru că a exprimat cel mai acut pricina și sensul literaturii a fi”.

Personalitatea lui Eminescu îl fascinează, îl neliniștește, îl incită. *Întășișarea Luceafărului*, de frumusețea unui „semizeu”, vorba lui Călinescu, ci este cu neputință de închipuit („partea lui de trup sint cuvintele lui”). Ar dori să știe cum respira și mai ales ce voce avea („voce” conservată în „sintaxa poezilor lui”). Indignat că „foarte mulți au încercat să justifice genul eminescian prin viața sa” („Ce eroare!”), Nichita se ridică împotriva evidențelor de tot felul, a superficțiilor cu pretenții eminescologice. Memoria poetului, zice el, a fost confruntată, de-a lungul timpului, cu „nemăpomenite elucubrații”, cu cele mai mari „fantasmagorii”,

în fine cu „cele mai mari indiscreții și colportări” („de la birfa ordinară pînă la compasiunea sublimă”); „S-a spus că era bolnav și s-a justificat prin „boala talentului său”; s-a identificat genul (ce tristețe!) cu nebunia; i s-au catalogat femeile, a fost măsurat cu metrul (al cărui etalon se păstrează la Londra), s-au făcut considerații despre lungimea și lățimea frunții lui; mai mult decât atât și groaznic, după moarte i s-a cîntărit creierul, vai, Doamne! după moarte i s-a cîntărit creierul...” E în aceste evocări nu numai venerație, ci și revolta unui urmaș, neindoielnic demn, care venerază un cult. Căci „pentru literatura noastră, Eminescu este un concept”.

Z. Cărlugea

Continuare în pag. a 6-a

Opțiune morală

Cuvîntul însuși, șantier, evocă parcă mai curînd o stare de lucruri decît o stare de spirit. E de ajuns citeodată să-l pronunți ca să și vezi, cu ochii obișnuiți, o mulțime de lucruri, care de care mai impresionante. De fiecare dată cam aceleași: mașini grele, puternice, deplasîndu-se ca rîmele de la un loc la altul; macarale care, deși pluteau undeva la înălțime, se deplasează tot așa de greoi; praful orî noroi, după anotimp și după stadiul de avansare a lucrărilor; și schele, o întreagă rețea de schele, prefîgurînd, printre zgomote și vociferări, pe deasupra noroiului sau prafului, ceva care va rămîne și mai tîrziu. Cu mici deosebiri sau adăosuri, cam acestea sint elementele pe care le asociem în mod obișnuit noțiunii. Evocă, măcar unul din acestea toate, același cuvînt, atunci cînd îl insurubăm în expresia șantier literar? Ori cît am căuta și am forța metaforele, nu regăsim nici unul din atributele altmînteri presărate pretutîndeni unde te întîlniești cu lumea constructorilor. Șantierul scriitorului este cel al unui singur constructor, nu mai mare decît o masă de lucru normală, ferecată într-o țâcere, dacă se poate, desăvîrșită. Altpit adjectivului literar, substantivul șantier dă

Dumitru Matală

Continuare în pag. a 7-a

Entuziasm și luciditate

Oreflecție et de cit riguroasă pe marginea momentului pașoptist al istoriei noastre obligă la recunoașterea unui fapt. Oriente slabieștii ar fi dovedit acei mîncărești de spirit entuziaști, slăbiciuni pe care adeseori de atunci și de mai tîrziu în-au speculat înșelător, sigur e că mai tîrziu au conceput asamblajul problematic românesc în terribilă ușa generoasă și frapantă. Pentru întîia oară un grup de călători veniți din medii variate recunoscî desigur, programatic, premiul intereselor ostese, făcînd din solidaritatea cea mai largă o lege sugnată a națiunii. Nu se potea sesa alfel din „labirintul” creat de istorie și era percută, pentru a-i diloca pînă-ntr-unul, de o mare capacitate de iluzie, unită cu înșiruri de rezonanță, prudență, răbdare, pentru a nu mai fi de acea inteligență strategică, fără de care nici o formulă nouă nu se poate impune cînd e vorba de schimbarea unui regim. Bălcescu reprezintă chiar generarea lui Cămpineanu nașterea de a fi așteptată cu călegă a doua și chiar cea de semnăze nouă cu o zi înainte. El însă, vizionarul, mesianicul, și totuși realistul Bălcescu știa că „nu este dat unei generații să înceapă și să întreprindă triumful unei creații”. Timpul trebuie asociat meritu, la orice inițiativă, spre a asigura o necesară continuitate, astfel ca munca începută de unii să poată fi implinită de alții. Era acum vorba de un timp ce avea de răspuns la mai vechi întrebări, revoluția prin care „cauzași” instituiau noul crez social-politic avîndu-și motivațiile într-o lungă istorie, în acele „transformări succesive” pe care istoricul știa să le observe cu acuitate. În numele istoric, Bălcescu proclama necesitatea de a întemeia „puterea” națiunii, ca o condiție a libertății și prin aceasta a fericirii. De curtea de aici nevoia unei mai depline încrederi în forțele proprii și a unui „panormianism” care pe tărîm politic se traducea deocamdată prin dezideratul unității noastre. Momentan concepiabilă numai pentru cauza extracarpătină. Intrarea noii generații în cîmpul de tensiune al luptelor politice i-a adus un spor de realism ce avea să devină și mai evident peste un deceniu, cu ocazia unirii efective a spațiului moldo-muntean. Ideea aceasta de a întemeia viitorul națiunii pe unitate, ca premiza a oricărui sistem de reforme, s-a impus atunci, în capricioasa primăvară a „petițiilor” de la Iași, în acțiunea munteană ce a culminat cu proclamarea de la Blaj și nu mai puțin în marea adunare de la Blaj, unde Bănuțiu a pus-o pregnant în lumină: „Unirea încă trebuie să înflorească todeauna între români, ca mijlocul cel dintîi al revendicării și conservării libertății naționale”. Cum altfel era să se asigure libertatea, într-un context de adversități atît de aspre? Ca și la Bălcescu, puterea dedusă din

Unire era socotită un mijloc de a obține fericirea poporului, ceea ce implica onoare (adică demnitate colectivă), cultură, exercițiu liber al puterii sale creatoare. A fost nevoie de o enormă credință ca să se poată spune că în fața noilor principii răul din trecut va pieri „cum pierge negura dinaintea soarelui”. Un eredu ardent inspira gesturile acelei generații de luptători, pe care unii au socotit-o naivă, dar care n-a fost decât entuziaș și care a știut să facă din entuziasmul ei un instrument eficace al schimbării. Cînd moții lui lăncu, în jurul focului de tabără, recitau seara din Lamennais, ei manifestau desigur același entuziasm libertar din care se nutrește în asemenea împrejurări voința de luptă. Cu atît mai mult va fi nevoie de entuziasm în timpul emigrației, după cum rezultat din scrisori, memorii justificative, articole de presă, pentru a nu mai vorbi de monografia dedicată de Bălcescu celui mai entuziast dintre precursorii unității românești. S-a spus de aceea că trebuie să vedem în pașoptism și un stil al participării la istorie, unul marcat de cel mai autentic și mai tulburător patriotism. Spre aceeași concluzie îndrumă vastul program elaborat de Koșăncianu pentru a sprîngi „regenerația” patriei pe „instituții analoge cu epoha” și respect deplin pentru drepturile fiecăruia: principiu fundamental, deducibil din ideologia dominantă acum pe continent, dar și din tradiția creștină. E semnificativ chiar că în timp ce acea ideologie era amintită destul de discret, principii larg accesibile, de surșă tradițională, apăreau în prim plan, pregnante și merite actuale: omnia („că nu este omesc ca omul să exploateze pe om, ca cei mulți să fie instrumentele de muncă ale celor puțini”), dreptatea („a îndrepta crudele strîmbătăți ale veacurilor trecute”) și intervelul țării, care făcea ca puterea ei defensivă să atîrne de puterea economică a locuitorilor. Omnie, dreptate, interes! Ingenioasă asociere de norme etice și rațiuni pragmatice, cărora Koșăncianu a știut să le dea expresie convenabilă, mai ales pentru a convinge păturile suprapuse că era de preferat să se ajungă la un echilibru social prin concesii decît prin violență revendicativă („ca nu din excesul numai al răului să iasă binele”). Ceea ce se întîmplase în

Al. Zub

Continuare în pag. a 2-a

REMEMORĂRI

Voievodul stelar

În Țara Moldaviei, sus,
coborînd dinspre obcini spre plai
se plimbă în nopți înlunate
Voievodul EMINESCU MIHAI.

Se oprește la sfînte altare
și în crame cu vin de un veac.
Privighetoriele cînd îl vîd se usucă
de iubire, pe creangă și tac.

Și mișcă ușor ca o roză
frumos pe sub cer luncinț
să-l vadă pe Marele Ștefan
sub bolțile Putnei dormind.

Și-un cîntec se face pămîntul
un cîntec și-un petec de rai
cînd trece pe obcini moldave
Voievodul Eminescu Mihai.

Mircea Micu

Actul editorial

Ceste o ediție? Iată o întrebare care multora le pare destul de simplă. Nouă însă ni se pare una dintre întrebările cele mai dificile la care nu există un singur răspuns. Cît privește specificarea unei astfel de întrebări, este de remarcat paradoxul pe care-l creează: prin specificare nu se reduce dificultatea întrebării, cum ar fi normal. Dimpotrivă, sporește. Întrebindu-ne, de pildă, ce este o „ediție Eminescu”, nu numai că nu sporim șansele unui răspuns clar, ci, dimpotrivă, adăugăm noi grade de dificultate întrebării dintîi, din care, de altmînteri, se și desprinde. Căci, ce anume va răspunde întreprinderea editorială la prima întrebare? Ceea ce știe bine acest tip de producător este că întreprinderea editorială nu poate fi condusă ca o fabrică de stofe (Didcot). Dificultatea răspunsului său provine de acolo că cititorul nu cumpără un text sau o lucrare, un „ansamblu de file broșate” ci „un

mijloc de dialog, un interlocutor” (R. Escarpit). Iar, după această înțelegere, editorul intră brusc în marele labirint: la un capăt este autorul editat, la altul este cititorul lui. Cum poate editorul să-l conducă pe unul spre celălalt? E ușor răspunsul? Desigur că nu. În orice caz, urmînd această cale am descoperit un fapt: o ediție presupune o comunitate culturală între un număr de cititori pe baza cărții editate. Dar, atunci, este simplu răspunsul, îți vei spune. O ediție este o instituție care are rolul de a crea această comunitate culturală. De îndată ce pleci la drum cu răspunsul acesta, lucrurile se întînesc din nou căci te vei întreba: între care frontiere are curs cartea editată?, și-ți vei spune: frontiera limbii. Și, iarăși, răspunsul îți scapă prin-

Ilie Bădescu

Continuare în pag. a 6-a

SCRITORII SI REZOLUTIA DE LA 1848

„Băcescu” - sculptura de Justin Năstase

Militantismul heliadesc

Ori de cite ori găsesc răzguș de a citi sau recit opera unor mari personalități din trecutul nostru cultural...

Scritorul și gânditorul pasoptist Ion Heliade Rădulescu rămâne, încă, se pare, unul dintre nedreptățiții culturii noastre. E drept, se cunoșc prea bine meritele sale de cititor al culturii autohtone moderne...

În prefață, Petre Haneș scria: „Dacă s-a putut vorbi ca uitarea a cuprins opera lui Elia Rădulescu și dacă faptul este exact în genere, eu aș mai adevărat pentru Echilibrul între antiteză...”

„Popștii” - ocură de Costache Petrescu

tipuri (precizăm că el era convins că e una din descoperirile sale capitale) - antiteza naturală, capabile de nuntire, premisa oricărei autentice progres, dualității monstruoase (la Eminescu, eșecul antitezelor) și dualități himerice. Se crede că prin dualitățile monstruoase Heliade a oulat problema dualității antagonice din societate...

Theodor Codreanu

Continuare în pag 7-a

Lecția lui Bărnăuțiu

de ce scotăm din uitare speranțele celor din vremea, de ce le reamintim acum, de ce ne mai lăudăm și de ce mai admira încă în urma trecutului, pe care îl vedem dintr-o perspectivă atât de îndepărtată? Altminteri spus, ce rost are trăirea istorică? Și de ce, local și singular al memorial filial, de dragul unei complicități cu iz de rival? Deșigur, nu!

Simion Bărnăuțiu a plecat în lumea următorilor anișii săi săle dragi în urmă cu aproape 125 de ani. Fusesse necesar națunii sale să aibă un beneficiar în timpul vieții. Între 1848-1864, când destul a vrut să încerce țara românilor, Bărnăuțiu s-a preschimb în câmp pe neștiute. Virtutea unui poem și virtutea incantărilor a Bărnăuțiu ei țară. Acest om ușor și cu ochii verzi și care parca nu dădeau nicodată a trecut prin viață cu o ceașcă de pișe și cu o căușă de apă...

Nu au lipsit în destinul lui Simion Bărnăuțiu nici tentațiile de a-l alunga din timpul săorșilor națunii. E soarta eroilor. În definitiv, să-și pună și cununa de martir. Dar ne-am reîntors la cel plămădit din esența cugețătorilor Romei republicane, ori de cite ori istoria ne-a pus în față prag de incertitudine și relativism incilid. Și am căutat în ochii verzi încă de forță, încredere și drum înainte. Căci lecția lui Bărnăuțiu nu e sofișm, ci viață trăită. Să crezi în destinul nației tale chiar cind te hrănești pinea și apa de izvor. Să crezi cu atât mai mult atunci. Să crezi în puterea nației tale chiar cind forțele lumii par să-ți stea în față. Să crezi cu atât mai mult atunci, și desigur credința ta îl va spori puterea. Să crezi în viitorul nației tale chiar cind nechemate cugete par să întunece acest viitor. Să crezi mai cu seamă atunci, căci — o, da! — atunci credința ta este unica speranță. Altminteri e greu pământului.

„O lecție învățată din țara unui cer înalt de primăvară, la locul unde „a căzut pe cale” Simion Bărnăuțiu în 28 mai 1864, întorcându-se să-și îngroape drumul spre vesnicul nicăieri. Într-un sătuț din Sălajul vechii Dacia Porolissensis. N-a ajuns acolo decit post mortem căci, spune tradiția, s-a sfârșit aici, în proximitatea culmilor Mesesului coplărit. În această margine de sat, bînd din răcoarea unei fîntîni, așezăm un alt altar de granit al trecutului românesc, Georgehe Sîncal. Aceste cămpești din aspra dar mîntuitoarea admoniție bărnăuțiană. Ie scriu pe tremurul sfios al hirtiei, pe cînd privesc semnul de aducere aminte pe care urmașii l-au ridicat în acest loc al marii sale treceri.

Ioan Chindriș

Una dintre concluziile pe care le-a tras generația revoluției de la 1848 este și aceasta, că în vremuri de cumpănă un popor, o națiune, trebuie să lupte în-oltră. O spune Nicolae Băcescu într-un studiu memorabil: „A crea o nație / O nație de oameni liberi, aceasta este, român, sfînt, și marea faptă a nației noastre. În zadar veti îngenușchia și vă veti ruga pe la porțile împăraților, pe la ușile miniștrilor lor. Ei nu vă vor da nimic, căci nici voi, nici pok. Fiți gata, dar, a lua voi, fiindcă împărații, domni și boieri pămîntului nu dau fără numai acces ce le smulge popoarele. Fiți gata, dar, a vă lupta bărbătește, căci prin lucrare și jertfire, prin singele vărsat, poporul dobîndeste cunoștința drepturilor și a datorilor sale” (Mersul revoluției în țara românilor, 1856).

Este rezultatul unei grele experiențe istorice în care ajutorul cutărei sau cutărei puteri europene a fost cerut și cind s-a văzut împedcă jocul intereselor politice nu tine cont de adevăr. Tot ce poate face cu mai mare folos un popor mic în asemenea împrejurări este să mențină echilibrul forțelor de peste sine, să le folosească albi la război, să le folosească albi la război, să le folosească albi la război...

Cezar Bolliac o spune în versuri, în 1849: „Să lăsam, contract, speranța / Și credința ce aveam / Că-Englezia și cu Franța / O să-ajute, o combătuie; / Și speranța și puterea / Numă-n noi să le avem”. Versurile sale — multe dintre ele citate în această manifestare, altele fiind, de fapt, articole de gazetă rimate și rimate — exprimă un crez al revoluției de după revoluție. Speranța și puterea stau în primul rînd în „Măscă de război” în România. În Măscă de război, dădăci, Petre Haneș în Ardeal. / Țară de oameni bogăți, / S-or porci a mi-ti vor / Ai busurii, ale cazane, / Bănănuș, grăntari / Regimenele române. / Să vezi, spădă, atunși barbari / Ce mai fugă și-or porni (Spada); / „Dădăci” de război / Amorții sub cruzi țării / Fia de lei și de leopărd, / Vă formăți ba tabăre, / Lăsați scrii, de romani / Și legați la bătaie / Țara să de curățare.” (Chesare).

Oas al revoluției, straz dădăci în nucleul ei pregătitor, edificîndu-și programul cu arma scrișului apoi aplicat efectiv în pămîntul lui în aplicare, lovităși al lui Băcescu în simțurile ardeleze, de lungă vreme în pămîntul european revoluției române încă mai spera în ajutor și în sprijin, apoi, exilat în Franța, suzer de memorii istorice către Napoleon al III-lea prin care revocă în fațosea remășilor geografice care le era sfîrșit — Cezar Bolliac este unul dintre revoluționarii care și-au putut prezenta curajul de a se lupta în țara lor, în fața imperiului austro-ungar și în fața imperiului rus. Dacă I. Heliade Rădulescu or: D. Bolintineanu sau potuși fi marginalizați treptat după deșeurarea lui Alexandru Ioan Cuza — Cezar Bolliac, în schimb, a rămas în politică, în țară și în pămînt românesc, și a rămas în țară și în pămînt românesc, și a rămas în țară și în pămînt românesc, și a rămas în țară și în pămînt românesc...

Soluția istoriei, ca descoperire esențială a genezei pasoptiste (N. Băcescu a fost istoric — istoric documente și întemăiat mari studii de istorie — D. Bolintineanu a scris nu numai poezie istorică, dar și cărți de istorie proprie-zisă, a încercat chiar opera de traducere a izvoarelor în limba română) — Cezar Bolliac a devenit arheolog și numismat, Ion Heliade Rădulescu va face, în „Echilibrul între antiteză”, o sinteză a istoriei universale. Simion Bărnăuțiu făcea istoria dreptului roman, etc. etc.) a însemnat în primul rînd lupta pentru afirmarea originii populare române, pentru revindicarea teritoriului și initial în numele apartenenței de fapt a acestui teritoriu — românilor. Proiectul dăcic, resuscitat de Asachi dar ridicat la rang de prim deziderat pentru istoricii noștri de către Cezar Bolliac, făcea o dublă demonstrație. Mai întâi, dovedea că populația românească — și deci, alinierea lui — celorlalte popoare „nobile”, cu tradiții străvechi, ale bătrînului continent, Bolliac o spune rîspicat: dacă francezii se mîndresc cu vechimea lor din timpul galilor — români au mai multe motive să se mîndrească, pentru că dacă au fost un popor mai civilizată decit galii. Apoi, acest proiect pune în discuție stîlnică europeană teritoriul dăcic și arăta lumii un adevărat „miracol”: pe harta cea veche locuiesc români. Se demonstra, în cel mai curat spirit pozitivist, spiritul secolului, continuitatea și dezvoltarea poporului român în vatra în care s-a format și s-a menținut.

Cine să facă această demonstrație? Cezar Bolliac.

Nicolae Georgescu

„Poporul suveran”

Dimitrie Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I. Heliade Rădulescu și alții, a avut un rol de seamă atît în desfășurarea revoluției de la 1848 din Țara Românească, cit și în dezvoltarea literaturii române. De altfel, Cezar Bolliac îl caracterizează ca fiind „scriitorul care toată viața lui a lucrat pentru patrie și a scris cît puțin în țară”. Bolintineanu este cel care, alături de Nicolae Băcescu, Cezar Bolliac, I.

Poeme de cezar baltag

Inchide zăvorul cu o mie de mii de peceți. Poarta cea mai dinăuntru poate rămâne așa. Se apără singură

Nocturna

Insomnia mea, insomnia ta de foarte departe, două reflectoare, se întorc deasupra orașului în noapte, caută cu disperare să prindă în cruciată poartea dragostei noastre care se pierde în cer, nu mai are loc să aterizeze : totul e iluzie, imi șoptește ploaia, somn fără contur, mă mingieie vântul, un vis care nu poate fi visat, imi spune noaptea, e ora două și visez că nu pot dormi și visez că te cut și nu te pot afla și înțeleg că sunt singur și nimeni nu mă mai poate trezi din visul acesta

Cînd nu voi mai avea umbră

Cîndva, cînd nu voi mai avea umbră, am să te strig cu numele tău de dinainte de naștere cel care nu mi-a fost îngăduind niciodată să îți-l pot spune

Odată, cînd nu voi mai fi am să te chem cu numele tău cel adevărat, cel care nu îți-a fost dat să-l afli cîtă vreme am fost cu tine

Cîndva, cînd nu mă vei mai zări, am să te strig strigînd numele tău cel de taină, pe care, auzindu-l pentru prima oară, vei ști că o fost al tău dintotdeauna

Cîndva, cînd nu te voi mai putea privi am să te chem fără veste cu numele tău de la început la o cărui rostire te vei trezi din pulbere ca să afli

că nu te-am împărțit niciodată cu nimeni

Cîndva, cînd nu ne vom mai găsi am să te strig cu numele tău de dinainte de naștere pe care iarbă chiar de ai fi auzindu-l tot vei răspunde

Poetul

Narator pentru sine însuși al propriei povești, lasă loc de trecere pentru alții prin viciul lui, seaf de estepare a spiritului a spiritului, noos al păcatelor altora, interioritate ce nu-i mai aparține, gară de joncțiune a celor ce vin, a celor ce pleacă, a celor ce nu s-au născut încă

Cintec pentru Seherozada

Acasă, cînd nici pragul, nici fereastră, nici ușa nu mai sunt din lumea asta. Cu semne cerul nu ne mai învie și zeei nu mai par să ne mai știe.

Se-ascunde casa ca-ntr-un vis în care pedoarea se topește sub picioare. Ni s-au albit țărîna și ograda de cînd ne-a părăsit Seherozada.

Deschide-te, Sesame, înafară. Oblonul bolții e bătut în cui. Nu știu de ve mai fi vreodată seară și nici Povestea cine-o s-o mai spuie... Tot urci și urci din nou, a cita oară, un deal. Și deodată dealul zboară. Visul e lung. Din el trezire nu e ?

Vorba primește chip

Nu rosti umbrele. Umbrele nu se rostesc. Vorba primește chip. Numele capătă formă.

S e continuă scoaterea feribotului înecat cu mulți ani în urmă. Cu toată împăcarea scafandrilor, maestrul Sirbulescu îi desparte pe Dinculescu și Teștu. Relațiile dintre ei s-au înăspriț. Dinculescu, Vochină și Zlătescu rămîn să scoată feribotul, Ciobănescu, Teștu și Oglindă pleacă la mîla 27, să scoată un petroleu de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta ! Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri. Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri : — Trebuie să fac o anchetă !

Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Cel de-al doilea este Inginerul Bătrîneanu. Trebuie, deci, coborît cu mașina pînă jos, unde se sparg valurile mici ale Dunării.

În aceste locuri, locuri mute, malul coboară în trepte. Trepte culturoase, misterioase și sterpe. Dunărea, cînd vine mare, lasă aici tot felul de lucruri. Tromesc crengile uscate sub picioarele celui care se apropie de scafandri.

Focșetele pusti. Pe mal, apare un semn rosu. Un pătrat. De-a Dunărea, face un colț : semn că dincolo sînt scafandri. Inginerul uită de locurile acestea prăpăstioase și singuratic și se gîndește la vizita sa la scafandri :

— Trebuie să fac o anchetă ! Nu este în firea lui să facă anchete. Și totuși pentru asta a venit. Să vadă de naftă, care se înecase pe cînd se războiau vasele pe Dunăre... Așa-i cu epavele. Nu știi niciodată cînd le vine rîndul să le scoți.

...Pe șosea goneste o mașină, lăsînd în urmă un nor de praf. Cînd ajunge la dîmb, șoferul încetinește viteza. Stop. — Ce facem, coborîm ? — Încearcă nea Manta !

Viata din adîncuri

petre mihai băcanu

pe luciul apei, urcă și cel mai tînr scufundător : Zlătescu. Ca să ajungă la epavă a fost destul un sfert de ceas. După sfertul acesta soarele se pitește în spatele unui nor alburii, alb-cenusiu. „Tașaul”, se întoarce la dormitor să aducă și „tașul” lui Dinculescu. Alături făcea o singură cursă. Maistrul țese din cabina sa abia după ce „Tașaul” își termină al doilea volaj. Strigă prin porta-voce : — Începem prima scufundare a zilei. Să se pregătească Teștu. Repet. Teștu va intra primul. Toată lumea să fie la posturi ! Scufundătorul fuge glonț la cabina lui Sirbulescu. — Nu-i rîndul meu, maistre ! — Știu... „Peste zece minute Teștu poartă pe el echipamentul greu de scufundare. Parcă ar fi îngropat în gutașperă și un glob de aramă cu urechi de sticlă. E supărat. Cînd intră în apă își împune cămășii. Îl suportă greu. Are o figură pa-

Desene de Mihela Negru

lîdă, bolnăvicioasă. Părul negru, dat în dezordine peste cap. Ochii tot negri, lucitori. Totul e învăluit în pinzele melancoliei. Se așază pe un scaun de lemn și se dă la lucru. Se așază pe un scaun de lemn și se dă la lucru. Se așază pe un scaun de lemn și se dă la lucru.

— Aeri ! — Pompa porneste. Pistoanele se mișcă ritmic, sus, jos ; clap, clap. Scufundătorul are aer de afară. Călăuzierul îl strînge mîna. Oare de cite ori își luase el răfmas bun de la cei de afară ? Este emoționat. Simț lăptos al pompei călăuzierului deasupra câștii metalice, ceea ce ar vrea să însemne : — Gata. Trebuie să intri în apă...

Teștu coboară masinal scara mobilă a bărcii de salvare. Îl învâltie apa. Manometrul de la pompă indică adîncimea scufundării. — 5... 6... 10... 19 m. La adîncimea aceasta apare presiunea.

Oprește-te puțin ! îl comunică telefonistul. Scufundarea se face cu acomodări de cîteva minute la fiecare metru. Cînd se oprește din coborît simte alături pe Poseidon. O intruchipare aparte. Fiecare îl văzuse în zeci de feluri. Scufundătorul îl apare acum într-un chip desăvîrșit. Un chip cristalin. Un zeu cu părul negru și lung, fata albă. Fata împodobită cu răutate, ochi vrăjmași și toțișuă curciorii. Poseidon trăia la fund, iar acum își profitează chipul lîngă scufundător... Simte că șade între două ființe deopotrivă de cunoscute : una vie, Sirbulescu, și cealaltă născută din închipuirea lor, Poseidon. Își urmează mai departe cursul, tot mai în adîncuri. O tăcere sfîntă îl învâltie în scutecele sale diafane ; costumul din gutașperă și pulăvărul de piele...

Dunărea începe să se răzvrătească. Curentul apei este din ce în ce mai mare. Frigul cade și el, anuntînd venirea iernii. Sirbulescu anunțase ca tot omul să urmă-

rească această imersune. Făcea lucrul acesta cînd voia să dea o lecție de scufundare băleților săi. Acum, pare-se, este vorba de cu totul altceva. Nimeni nu și-ar fi închipuit ce urmăriște bătrînul scufundator din toată treaba asta.

Teștu mai intrase la această epavă. Nu era din cele greu de ranflat. Nu mai rămăsese de spălat decît un compartiment. Urma tăierea cu amorose. Așa se bănuia. Maistrul nu explica niciodată întregul plan de ranflare. Desori îl schimba pe parcurs. Nu toate epavele semnau. Maistrul deconectase legătura cu scufundătorul, menținînd-o doar pe cea cu telefonistul. E uimit scufundătorul de ce Sirbulescu nu ține legătura direct cu el. Convorbire doar între telefonist, călăuzier și scufundător.

— Slab... Așa. E bine. Am ajuns la chinga macaralei „Fru”. La marginea epavei s-a format o albă. Scufundătorul se agită de balustrada punții care-l împiedică mai apoi să coboare. Traversază puntea. Nu găsește nici o spărtură. Știe că asta îl neliniștește pe Sirbulescu.

— Recuperăți tubul și călăuzul ! Recuperăți mul ! Călăuzierul execută întocmai cerințele scufundătorului. Dar... — Am descoperit birțile de la prova.

— Bravo, Teștu ! Îți trimitem chinga de la „Clorou”. Poate reușim s-o săltăm. Leagă destul de ușor chinga.

— Puteți face vira — anunță scufundătorul. Mă îndepărtează de epavă. — Nu. Teștu puțin îl intervine maistrul. În apă nu simți prea mult greutatea costumului. Pentru unii însă, cînd tîseau din apă și urcau scările bărcii, era un mare chin. Teștu iese repede. Parcă este un stejar ! Nimic nu l-ar cînti. E spătos. Se spune că „cel mai frumos iese la soare Teștu”.

Între timp mecanicii lui Ianic, cu chipurile lor arse de soare, instalează „flexibili” pînă la mașina cu aburi ce acționează vinciurile macaralei. — Vira palancul mare ! dă comanda șeful scufundătorului.

Geme macaraua. Scriștele cablurilor. Epava este grea. Cînd macaraua nu mai poate și intră în apă dincolo de linia de plutire, scufundătorul coboară din nou în apă. Lasă deasupra lui lumină, aer curat. În apă este întinerit, aer adus de afară, frig.

Mai tîrziu vocea lui Teștu face ca toate fețele să zimbească : — Epava a ieșit din ventuză ! Greul l-au trecut. „Ventuza” ținuse epava cu o forță de adeziune diabolică în lăcașul ei, nămolul.

Maistrul dă în cele din urmă o comandă ce-l uimește chiar și pe mecanicul șef Ianic : — Începem sprijinirea ! Scufundător de rezervă, Dinculescu.

— Este legătura Vochină, nea Sirbulescu, îndrăzni telefonistul. — Am spus o dată ; Dinculescu ! Este o lucrare grea... și încheie discuția. Nimeni nu se aștepta la așa ceva.

Știrea produce senzație. Teștu lucrează de obicei cu Vochină care așteaptă îmbrăcat de două ore. Dinculescu se îmbracă totuși și se instalează la barca de salvare ca să înfrunte

grijurile, care provoacă involuntar încurcările sentimentale ale protagoniștilor. Dar alături de popularii interpreți amintii, în film apar, uneori parcă avînd un plus de naturalitate și distincție reprezentanții celei mai tinere generații : Teodora Mares, afirmată în Declarație de dragoste și Extemporal la urgenție, conferind personalitate și dezinvoltură interpretelor mult căutate și visate de regizorii „Teatrului nostru” Emilia Popescu (Stela), încă studentă la Institut, dar constrînd cu imaginație și inspirație rolul unei amatoare doar aparent cu veleități de mare solistă, în fond talentată și muncitoare, regizorul Nicolae Caranfil în rolul compozitorului Gelu, detașat, fizic și atent la limitele paritului sau Viorel Pănescu (regizorul Radu) simpatic și în ton cu biografia personalajului.

La reușita acestei agreabile comedii muzicale își mai dau concursul autorii decorurilor (Bob Nicolescu, Ștefan Antonescu, Dan Manoliu), costumele (Gabriela Nicolae), imaginii (Nicolae Girardi, Sorin Chivulescu) și, nu în ultimul rînd, compozitorii George Grigoriu și Ionel Tudor.

Intîlnită destul de rar în filmografia cinemastilor noștri, comedia muzicală ar trebui exercită mai des pentru găsirea unor formule viabile, care să depășească argumentele comicii de situație și a numerelor revuiste, capabile să ofere substanța unor realizări artistice menită să se impună convingător prin valorile plastice și dramatice, prin elemente afective și intelectuale de calitate a modelelor unui gen popular și deosebit de apreciat de marele public.

Călin Stănculescu

Tablouri de Gasser Günther

Călin Stănculescu

Generoasele teme

Cu un declar și imbușcătoare scop educativ, de stimulare și informare a tinerilor ascultători sînt gîndite și realizate emisiunile dramatizate ale Redacției emisiunilor pentru copii și tineret. Puse sub generoase genuri precum : Biografia unei capodopere, Înaintași ai scenei românești, Pașini din istoria științei românești, Istoria de seamă din istoria culturii românești și universale. Jurnale și memorii aceste emisiuni radiofonice pentru tineret și copii (redactor Anisoara Dumitrescu) ne dăruiesc premiere frecvente și de aleasă calitate. Dramatizările pleacă de la realitatea asimilată a unui fapt de cultură și permit autorilor care și exersează dialogul pe astfel de teme accesul la fantezie, închipuind în aria circumscrisă de subiect, pe măsura talentului și fanteziei, adevărate piese de teatru.

pe undele programului III. Generozitatea temelor își găsește expresie pe măsură într-un binevenit efort de educație și asimilare : cei tineri pot afla, trebuie să știe, să știe cit mai mult și de foarte multe ori acest tip de emisiune trimite chiar spre raftul bibliotecii, te incită să cauți, să rafoliești, dacă nu să reței o carte, un autor. Mă gîndesc acum la cîteva scenarii substanțiale semnate de Elsa Grozea, Camelia Stănescu, Arcadiu Marinescu, Ioan Adam ori Titel Constantinescu. Acest tip de teatru radiofonic pentru tineret, dispunînd acum de o fonotecă bogată și interesantă ne dăruie bineînțeles și voci, versuri regizorale interesante, roluri interpretate cu pasiune de actorii noștri în aceste încercări dramatice care

Cleopatra Lorințiu

unorl înseamnă nu doar cochetație cu dramaturgia ci chiar primii pași în dramaturgie.

Pe o generoasă temă s-a axat și apreciat realizatoarea Maroara Murărescu într-o ultimă ediție a Tezaurului folcloric : doi invitați prețioși și renumiți în gen, însemnînd două cariere artistice de reală calitate artistică : născuțeanca Valeria Peter Predescu și ialomiteanul Nicolae Rotaru au adus în studio, în vorbă și port dar mai cu seamă în cîntec, atașamentul față de tradiții asumate. Un corresponsent al acestei emisiuni la radio pare să devină Cu cîntecul pe drumul afirmării artistice în care tot într-o ediție recentă folclorista Angela Marinescu ne-a prezentat un tînr din Călanu Mă, sînt copilariei aceluiași tînr Ion Călanu Valahiu, adevărată sinteză muzicală de medievialitate transilvană. Alexandru Puga cîntă deci cîntec cules de la bătrînele satului, acolo, la poalele Tîblesului, doine sfîșietoare, cîntec de cătănie, vechi cîntec de război. În glasul lui răzbatu nu numai o linie melodică anume, un text plin

ÎNȚILNIRILE «LUCEAFĂRULUI»

SIBIU

Un oraș al poeziei

ILIE SARAFIE

Vouă celor care ați iubit pământul

Mai dezvoltăc verdele primăverii
Și mai curat ca și clipa noului născut
Am întrebat iarba și soarele:
Vă mai amintiți? S-au așezat munții
La înălțimea privirilor albastre
Ale bunilor mei străbuni,
S-au limpezit izvoare
Așcutind cîntecul lor de doină
Și s-a rotunjit bobul de grâu
În trudele lor mîini.

Vouă celor care ați iubit pământul

Ca un fiu prea iubit
Vă-nchin aceste două pahare:
Unul cu noapte, altul cu zi
Din care-ouă băut:
Soldații și caii înainte de luptă,
Tărani cîștind drumuri în istorie
Și mame născînd fiții acestui pămînt.
Din care-ouă băut zîmbirii munților
Voievozi și cărturari,
Din care-ouă băut noi cei de azi
Lumină!

În lumina ochilor

În lumina ochilor tăi negri,
vinătoarea și moartea
sînt la fel,
opa din izvoare și marea
strigătul și disperarea
sînt la fel.

În fața sufletului tău
ouă ieșit cerbi și lupoaice flămînde
fiecăre acrotîndu-și puși,
fiecăre iubind singele său.

lată! În ierburii cresc inimuri
pentru carele născute ploii,
în cerbi se desfac dorinți
cum se desfac mînuștoarele lor coarne
ior în lupi se desface neostoita foame
fiecăre acrotîndu-și puși săi,
fiecăre iubind singele său.

Vinătoarea și moartea
strigătul și disperarea
sînt la fel
în lumina ochilor tăi negri,
în cumpăna ochilor tăi limpezi.

ine a denumit Sibiu un oraș muzee
a fost cu siguranță un om inspirat și
cu simțul observației. Pentru că, în-
tr-adevăr, mult timp, și poate că nu-
mai cu ajutorul unuia astfel de ghid, privirea
poate să iasă din cadrul istoric și cultural care
este alia de specific aici, înțelegîndu-se că
atîre se rostesc pară și singură și se aplică
în inscripții, pe ziduri de case, în monumente
ale trecutului care nu este niciodată îndepărtat
și se proiectează la tot pasul ca o rădăcină a
prezentului. Citești: aici a poposit Mihai Emin-
escu, dincolo vezi fundația Astra, biblioteca
extraordinară a acestei societăți culturale — și
nu numai atât — care a jucat un rol atât de
distinct în istoria unității de neam și constituția
națională. Citești: aici, în această clădire, a
arut loc o intrare în care a participat Avram
Iancu, dincolo vezi cupolele și auzi clopotele
care ceteau ideile și idealurile revoluționare
de la 1848, apoi pe acelea ale edificării Marii
Uniri. Este aici casa din Alba Iulia și încă ceva
pe deasupra, orașul vorbește, orașul gîndește,
meditează, el pare a purta în relief bechii
ale arhitecturii gestul mîinii vîdicătoare ușor
cître timpă, într-o cumpănă de ecaruri. Timp
scurs pe acoperișe înclinate și răstîrnit în cea-
lăuții ochi de piscină ai acestora, admiring de
pleoapă alungită și subțire ca o stare de vis
dar și de veghe. Mici sfînci abstracți dar in-
terzări printră linii și culori, acești ochi stătesc
mușajii. Îi regăsești în tablourile multor pictori
conșcrași sau amatori și abia atunci înțelegi
starea de devenire lentă și adîncă a acestui
oraș care are în cultură un trecut atât de tur-
burător și se porcește și depune mărturie în
toate marile momente ale istoriei noastre. El
care parcă, se odihnește în toate ferestrele bi-
bliotecelor noastre. El arată cu înțelegere
lucru prezent care nu este undeva decât
sau eliptic, ci chiar în interferență de sine și
acesta este într-un enigma fel chiar orașul noi.

A. I. Zăinescu

plăoaia de săgete din privirile oamenilor lui
Teștu. Îl sfădește doar cu privirea pe cei
din jur. Are ochi mirați și-și dă silința să nu
pară supărat. Nu-și dă seama că răspundă acestor
priviri. Luat parca din scurt își pierde și
puținul curaj. Așteaptă comanda de scufundare.
După ce-și verifică telefonul observă că maistrul
nu păstrează legătura directă cu scafandrii.
Se gîndește: „Poate n-o să mă întîlnesc cu
Teștu.”

Întîlnirea sub apă a doi scafandri, fie el chiar
certați, se soldează cu o strîngere de mîni. La
întîlnirea din aer, uită să facă acest lucru mai
să-și caute minile. Așa-i obiceiul. Maistrul se
vede treaba, vrea să folosească obiceiul acesta.

Inseamnă aceasta o împăcare a celor două
tabere? Nu se știe...
— Dacă aude Teștu așa ceva, cere să fie
scos, susține un scafandru din tabăra celui din
apă.

Deasupra se fac pregătiri pentru refularea
nisipului din epavă. Se răscolește cu ajutorul
pompei de presiune. În capătul tuburilor din
cauciu armat se află spiritele ce trebuie să
le minusculeze scafandrii. Se montează două.
Dinculescu observă acest lucru. Tace.

Teștu lucrează încă la cercetarea epavei. Nu
știe ce se petrece afară. Nici măcar nu-l intere-
sează cît este ceasul. Nu mai contează. Gîndește
altceva: „Ce de oameni au fost în epava
aceasta. Foarte navigatori ca noi!” Găsește un
cranțu de om și-l pipăie. Simte un fior. Se po-
meneste cu cranțul acela urcînd spre suprafața
apei. O putere necunoscută îl scoate parca afară,
la lumină. Își dă seama că trebuie să rămî-
nă în apă. Apasă pe supapă. Costumul se
gîndează de aer. Uită să facă acest lucru mai
înainte. Tine încă în mîni blestemata căpătîină
de om. Îl dă drumul. Afară din cale îl displace
întîmplarea aceasta.

Își spulberă repede gîndul morții cînd simte
lîntn călăuzul.
— Hei! Bando! Lăsați slab călăuzul!
— Călăuzierul este la comenzi.
— Merge slab, comunică el scufundătorului.
Mi se pare că e agățat furtunul. Aici e bando!
Bando... Bando...!

— Bine. Comunică-i lui Sirbulescu c-am
ajuns la spîrtură. Orificiul nu-l mare. Seamănă
cu o explozie. Verifică acum tot bordajul.
— Lasă asta Teștu, intervine Sirbulescu.
N-o să-i facem acum expertiză în apă. Urcă pe
covertă, începem spîrtura. Ți-am trimis
spîrtul.

Între timp îl scufundă și pe Dinculescu. Co-
boară cu grîji jumătate de duzină din treptele
ce duc în fundul apelor. Instinctiv face gestul ce-
lui ce coboară o scară. De aceea, dacă l-ai în-
treba cite trepte are scara n-ar ști. Abia acum
primedea apare cu ochii mari. Dinculescu intră
în fostele cabine ale dormitorului. Simte linștea
apei. Cade o grîndă și nu aude. Afară ea
ar fi făcut un zgomot infernal. I se pare numai
că se rupe ceva, căci are impresia că se des-
prinde ceva și din trupul lui. O neatenție în
astfel de cazuri și... Asta este viața scafandri-
lor. Periculoasă. Atenție și iar atenție. Numai
și numai atenție. Creierul trebuie să judece la
fel ca la o problemă de calcul diferențial. De
multe ori devine cam lenes. Poate din cauză
că se gîndește la cei de afară...

Deasupra les din cînd în cînd trombe de apă.
Bolboace. Seamănă cu sărătura avatului după
prada sa. Cînd trombele sînt mai mari, scafandrii
își golesc costumele. Se scufundă. Un
indiciu pentru Sirbulescu că prova se află mai
jos decît pupa.
Nu se mai vede decît tromba de apă ce-o
formează costumul lui Dinculescu. Celălalt se
află sub macaraura „Prut”. Pare-se că i s-au
agățat din nou furtunul și călăuzul.
— Ce ține, Teștu?
— Și unul și altul. S-au agățat între chingi.
Le descurcăm imediat. Bando!... Nu mult!...
Ce dracu, doar nu meriți să te urias!
Face pași mărunți. Aproape imperceptibili.

Trebuie să-i vină în ajutor! Cînd se află
lingă el, supărarea se topește. Dacă ai vedea
acum figura lui Teștu... Una palidă, ai zice
bolnavicioasă, părul negru, dat în dezordine
peste cap, ochii și ei, lucitori ca două becuri.
Lingă etrava epavei, în care mulți își odih-
niseră trupurile înainte de scufundare. Dincu-
lescu înregistrează în aceste clipe zvircolirile
morții ivite pe neașteptate la aproapele său.
Aproapele său, căci acum supărarea, iată, este
înlocuită de dragostea față de cel aflat în
primejdie.
— Costică, spune-mi ce s-a întîmplat?
— Căștile lor metalice se izbesc una de alta.
Teștu se trezește ca dintr-un vis. Este buimăc.
Simte pe cineva lingă el.
— Maistrul strigă în microfon:
— Dinculescu, comunică-mi situația lui
Teștu.
Aude aceste vorbe și Teștu. Deși are leză-
tura telefonică întreruptă. Prin indicație, căci
se știe, în apă se aude bine ce-și vorbesc sca-
fandrii dacă au căștile apropiate.
Dinculescu mai strigă o dată:
— Costică, spune măcar o vorbă!
Teștu își revine parca. Apa tulbure. Întrunecul
nu-l permit să-l vadă pe cel ce avea să-l
reducă la suprafață. „Să fie oare Dinculescu?”
Strigă aproape fără să vrea:
— Nicule!
Minile lor se caută. Scafandrii văd cu mi-
linie. Și le-au strîns. Costumele lor s-au alipit
între-aliți ca și cînd ar fi voit să se contopească.
Omul are, printre numeroasele sale coarșe ner-
voase, una deosebită. A prieteniei. La scufun-
dători este dezvoltată poate cel mai intens.
Coarda aceasta omenească, atînsă încet, ca ar-
cușul viitor, într-un moment potrivit, a simțit
în sufletul lui Dinculescu un potențial nou.
Dintr-o dată s-a conturat voința maistrului
scafandru.
— Recuperati tuburile și călăuzurile! strigă
Dinculescu.
Teștu se lasă în voie, știind că este în afara
oricărei primejdie.
Iese plutînd...)

Sirbulescu reflectă la putinele zile pe care
mai are să le petreacă la grup. Este bucuros
că poate să plece cu inima împăcată. De
Dunăre se despărtează mai greu. O socoțete ca
pe o ființă apropiată. El l-a dăruit privirile.
Asta pentru că toată viața și-o petrecuse în
apropiere ei.
De la Tulcea vor să plece cu vaporul de
seară. Vochină, Oglindă. Zlătescu și Dinculescu
află că sînt la Galați și dau de mine print-o
întîmplare. Hoinărîm prin oraș vreo cîteva
ceasuri. În parcul din centru, Oglindă se oprește
brusc și strigă la noi:
— Nu vă mișcați de aici pînă nu vin eu! și
aleargă spre port.
Rămînem cu toții uimiți și ne vedem nevoiți
să așteptăm. Oglindă se întoarce curînd, cu un
bocanc în mîni. Abia mai răsufă.
— Bocancul rămas de la macara cînd era să
ne scufundăm! și ne arată un invalid ce stătea
pe o bancă din port:
— Să-l probăm! îi spuse el și nici una, nici
două, îl descălță pe invalid care rămîne și el
uimit.
Oglindă, bucuros că bocancul rămas după
peripețiile cu macaraua era, în sfîrșit, bun la
ceva, răsufă ușurat:
— Eram sigur că voi găsi pe cineva care să-l
probăm. Păcat să-l arunc. Era din piele bună.
Să-l porți sănătos, nene! și se îndepărta, obli-
gîndu-ne și pe noi să-l urmăm, deși așteptam
ca spectacolul să fie mai lung.

Plumbul atrîna greu. Presiunea este și mai
scăoată cu spîrtul și cu sorbul nisipului ori pămîntul.
Nu se știe ce este.
Din celălalt capăt al coridorului înainteză
Dinculescu. Tot cu spîrtul. Au intrat în epavă
hotărîți să realizeze ceva. În necunoscut. Și-i
cheamă mereu pe scafandrii necunoscuți! Nu se
gîndește niciodată că pot pieri. Este eroina
munca lor, căci înfruntă primejdia c-un costum
din gutaperca, o casă metalică și minile ră-
mase goale: pot să pipăie tot ce le țese în
cale. Orîcînd pot fi strivite. Se află însă în
împărțirea apelor. Restul nu mai contează. Afa-
ră, echipajul grupului român așteptător de la
Dunărea de Jos, așteaptă clipa cînd cei doi ri-
vali ori să se întîlnească.
Fumează tăcuți.
Spune unul:
— Ei, și ce or să-și dea mîna, că asta-l tra-
diția, iar la suprafață tot supărați ori să iasă.
Scafandrii spîrtuiesc de zor în cabinele epavei
pline cu pămînt. Îi coordonează, separat, prin
cablurile telefonistilor, maistrul. Spîrtuiesc de
o oră, în căștile telefonice se aude doar atît:
Alb, alb... Asta înseamnă că la gura sorbului
nu se adună nămolul. Se mărește și presiunea
de lucru a pomperilor. Fiecăre atmoferă în plus
este anunțată. Scafandrii își iau poziția cea mai
convenabilă.
— Săse atmoferă! anunță un mecanic.
Scafandrii se îndepărtează de sorburi.
Ca apoi:
— Negru! E bine.
Un șuvoi de apă tulbure, aproape neagră, este

refulată din sorb iar pompele vulesc ca o moară
de apă. Apoi din apă. După ce-și verifică
delit nămolul, tulburînd apa la fund, un pirișaj,
negru, nu-și dă seama că curge apă repede
și plin de spumă atunci cînd revine la albia sa.
Rostogolește nisipul și tirie afară covorul de
mil, rupt din epavă. Operațiunea aceasta l se
pare lungă chiar și lui Sirbulescu. Epava se mai
salță puțin, la fel și macaraua. Bătrînul Frunză
lasă slobod cabestanul de la vînci. Maistrul
tocmai se pregătește să creze scafandrilor o
întîlnire sub apă, cînd un fir telefonic cade pe
pompa ce-l trimite aer lui Teștu. O blocă.
Trist neajuns. Scufundătorul simte că rămîne
fără aer! Un scafandru fără aer este un suflet
rănit. Deși rezistent n-ar putea suporta lipsa
aerului mai mult de două-trei minute. Viața-
pusă-n pericol. O ultimă sforțare. Desigur con-
tra morții. Se înurează repede spre ușa covor-
tei. Se saltă o dată cu aerul rămas în costum.
Nu știe pe ce lume este. Pășește mai întîi cu
sfilăla pe așternutul de nămol fin. Cu fiecare
pas simte că i se scurge pe git cite o picătură
dintr-un narcotic care pe limba scafandrilor se
numește primejdie. Epuzat, nu-și mai simte
picioarele. Ușor, ușor, se întinde pe covertă.
Apar halucinațiile. În mîntea lui se face zău.
Totul acum i se pare limpede. O limpezime
cum nu s-a mai întîlnit parca niciodată. Totul
este scurt. Cît ai cobori zece trepte. Intră în
funcțiune pompa de rezervă. Cei de sus nu știu
dacă Teștu trăiește ori ba. Aer primejdie!...

— Teștu, răspunde l se strîgă de afară.
Sirbulescu cere liniște. Toți tac. Este singurul
care întuiește ce se petrece sub apă.
— Spune-mi, Teștu, unde te află și înceară-
că să te ridici! Maistrul primește un fel de
răspuns: Teștu răsufă adînc. Puterîc. Este
simte prin pocnete rare în difuzor. Rămîni tot
mai de aceste pocnete. Își pierd curajul. Nu mai
pentru cel din apă este statornic. Curajul,
oricum, nu poate să moară. Nu trebuie să
moară. Dacă ar muri, murea o dată cu timpul.
Și poate nici atunci. Dacă scafandrii n-ar lega
curajul de timp, acesta ar fi tare neputincios.
Curajului au fost totdeauna pașii...
Se mișcă și înceară să se salte. Picioarele
i se par de plumb. Parcă-s ale altuia. Rămîne
în nămolul de pe covertă o groapă de forma
unui urcîș. Nu apucă să strige „recuperati!”
cîci atînge supapă caștii metalice. Costumul
este gol. Scufundătorul se prăbușește de pe cov-
ertă. Ca un bolid. În fața ochilor nu vede de-
cît plumburi. Plumb și iar plumb. Parcă l-ar
urca la cap plumbul de la picioare. În dreapta
și-n stînga, singurătate, întunecime beză. Inchi-
de ochii. Caută să-și adune în mîntea toate
gîndurile. Atît apucă să gîndească. Se lipește
încet de fundul apei ca umbra de pămînt. Că-
lăuzierul lasă slobod furtunul. Bine, căci altfel
poate s-ar rupe și tragical s-ar ivi în cîteva
clipe. Epava așa începe să se scufunde. În
doia oară. Călăuzul și furtunul agățate în
chînă fac cu această două volte și un nod.
Dinculescu este pe urmele lui. Pipăie ușa
prin care s-a furisat afară, atît de tîptil, Teștu.
Ajunge aproape de omul ce așteaptă să fie
salvat. Uită în aceste clipe de orice supărare.
Îi pornește legile necrisce ale prieteniei și
omniei.

— Trebuie să-i vină în ajutor! Cînd se află
lingă el, supărarea se topește. Dacă ai vedea
acum figura lui Teștu... Una palidă, ai zice
bolnavicioasă, părul negru, dat în dezordine
peste cap, ochii și ei, lucitori ca două becuri.
Lingă etrava epavei, în care mulți își odih-
niseră trupurile înainte de scufundare. Dincu-
lescu înregistrează în aceste clipe zvircolirile
morții ivite pe neașteptate la aproapele său.
Aproapele său, căci acum supărarea, iată, este
înlocuită de dragostea față de cel aflat în
primejdie.
— Costică, spune-mi ce s-a întîmplat?
— Căștile lor metalice se izbesc una de alta.
Teștu se trezește ca dintr-un vis. Este buimăc.
Simte pe cineva lingă el.
— Maistrul strigă în microfon:
— Dinculescu, comunică-mi situația lui
Teștu.
Aude aceste vorbe și Teștu. Deși are leză-
tura telefonică întreruptă. Prin indicație, căci
se știe, în apă se aude bine ce-și vorbesc sca-
fandrii dacă au căștile apropiate.
Dinculescu mai strigă o dată:
— Costică, spune măcar o vorbă!
Teștu își revine parca. Apa tulbure. Întrunecul
nu-l permit să-l vadă pe cel ce avea să-l
reducă la suprafață. „Să fie oare Dinculescu?”
Strigă aproape fără să vrea:
— Nicule!
Minile lor se caută. Scafandrii văd cu mi-
linie. Și le-au strîns. Costumele lor s-au alipit
între-aliți ca și cînd ar fi voit să se contopească.
Omul are, printre numeroasele sale coarșe ner-
voase, una deosebită. A prieteniei. La scufun-
dători este dezvoltată poate cel mai intens.
Coarda aceasta omenească, atînsă încet, ca ar-
cușul viitor, într-un moment potrivit, a simțit
în sufletul lui Dinculescu un potențial nou.
Dintr-o dată s-a conturat voința maistrului
scafandru.
— Recuperati tuburile și călăuzurile! strigă
Dinculescu.
Teștu se lasă în voie, știind că este în afara
oricărei primejdie.
Iese plutînd...)

litate, totul se desfășoară în cadrele
armonice expresive. Este, desigur, vorba
de o recuzită postromantică pe care pictorul
a înțeles conștient filogenetică de la
primii noștri impresionisti, citatul gri-
goreșcan descifrîndu-se în unele pin-
ze cu usurîină și încinare. Pentru că
Blei pictăzează cu o dăruire exemplară
față de pretextele sale artistice. Sîntul
său este bucuria picturii și distingem
această notă a ființei lui artistice în
jubilația cromatică a cerurilor pe care
le vibrează deasupra caselor, arborilor
și drumurilor — „personajele” omni-
prezente ale peisajistii sale. Natură
sensibilă și generoasă, Nicolae Blei își
alege subiectele în conformitate cu di-
mensiunile interioare ale structurii
sale artistice. Tocmai de aceea lucră-
rile lui au o prestență a emisieii cro-
matică și sensibile foarte unitară și
lesne asimilată de privitor. Uneori,
așterne culorile cu afectarea unei per-
cepții naive, gest ce trădează maniera
dialogului candid și direct al plein-
airistilor impresionisti, cu care picto-
rul se așează în fața sevăletului său.
Profesionalismul lui Blei este circum-
scris unor asemenea forme de mani-
festare a înzestrării și educației sale
artistice. Sensibilitatea percepțiilor,
neta plasticitate a compozițiilor, viva-
citatea coloristică și căldura dialogu-
lui vizual, constituie substanța pictu-
ralității demersului său creator. Cu a-
ceastă expoziție, atît de pedant (în ac-
cepțiunea pozitivă a noțiunii) conce-
pută, Nicolae Blei se impune prin ele-
vanță stilistică și prin decența cu care
se însușează în descendența marii
picturii.

plastică
Pictura
ca spectacol
Un dens aer barbizonian poartă în
ele pinzele lui Nicolae Blei și tocmai
o asemenea impresie domină expozi-
ția de la Galeria municipală, atră-
gînd privitori ce regăesc în uleurile
artistului delicile luminii ce revolu-
ționaseră acum aproape un secol in-
tervenit european al picturii.
Există, și vor dăruși și de acum în-
colo, structuri artistice care își trag
substanța sensibilă din filioanele tra-
diției, nu în sensul epigonismului fa-
cil, ci ca o prelungire în actualitate
a unei spiritualități ce nu și-a epui-
zată încă resursele. Nicolae Blei are un
atît de puternic instinct coloristic, în-
cît compozițiile sale, fie ele peisaje
ori naturi statice, se definesc prin ca-
litatele etalate de o întreagă pleiadă
de iluștri antecesorii. Pictorul de azi
nu-și propune „să descopere” în de-
mersul său creator ceea ce alții au
făcut cu eminență înaintea sa. Crezul
lui estetic este situat în teritoriul,
foarte moral, al respectului decent
față de marile modele. El pare să fi
intrat în pictură cu întreagă această
zestre de ecouri afine, pe care o valo-
rifica cu conștiința împăcată a celui
destinat să perpetueze prin vreme o
amintire dragă tuturor. De aici, se-
ducția ce o provoacă tablourile sale și,
mai mult, înclinația aproape obstinată,

pe care o manifestă artistul pentru
înnoirea ambianței artistice prin
rafinată intervenție de „amorsare” (fo-
to-portretul rembrandin din catalog,
muzica barocă, dialogul jovial, anca-
dramantele prețioase ale tablourilor).
Simeze întregi din expoziția sa, prin
mestegul minutuos și cultivat al pa-
notrii, creează reconfortantă senzație
de o-norțel în sala de expoziții
contemporană, ci în majestatea unei
pinacoteci de „fin de siècle”. Dincolo
de toată această acrosanță „punere în
scenă”, Nicolae Blei face dovada unei
bine strînșite a picturii. El dese-
nează cu usurîină în culorile și re-
levante sînt în această privință cele
cîteva statice din expoziție, în care
simțul cromatic se definește cu pre-
gnanță în rafinate raporturi pe funda-
lui unei echilibrata construcții plasti-
ce, în care pictorul se mișcă cu dezin-
voltură. Culorile lui au o senzualitate
difuză, evocînd pinzele lui Dărăscu,
Steriadi ori Ștefan Popescu, dar și pe
cele ale unui Petrașcu filtrate de un
ochi mai molcom. Peisagistica lui Ni-
colae Blei are drept obiect predilect
spațiul agrest tradițional în iernat, ori
cel al periferiilor urbane pomădate de
lumina fastuoasă a răsăriturilor ori a
apusurilor. Formele sînt decupate e-
nergic, detaliile au relief și persona-

Corneliu Antim

CAMELIA
CIOBANU

Prima dimineață

Cele mai profunde tristeți
Acum au un farmec anume
E noapte
Și-n toamnă — licurici de foc...

...Nu știe al că pe lume
Sînt fără noroc.

Sapte ce vin de departe
Cuiburi în palme și foc
Singurătatea e vroja
Și pacea doritelor mele
Se aud căzîndu-mi în inimă
Amururile grele.

Văzduhul îmi învîluie ființa
Ca o febră de gheroză
Și aștept să își spele obrazul
Prima mea dimineață.

Îndrăgostii

Pluteau printre nori,
Printre nori de soare,
Tot întrebîndu-se
Ce caută ei pe tărîmul păsărilor

Dar nejustificat, spunea, o, nejustificat!

Puteau și le era bine
Puteau ojuce dacă doriau
Și la începutul lumii, și la sfîrșitul, dar

Nejustificat, spunea, o, nejustificat.

Și nu-i puteau netîniși
Nici furtunile aprige.

Într-o zi au murit
Și-au căzut pe pămînt, dar

Nejustificat, se-uzua, o, nejustificat.

Obsesia

Nisipurii mi se mișcă sub picioare,
Zilele-mi cad abosite, în poală,
Arcușele peste timpuri memoria, gîndul,
Arcușele fericirii trecute mai flutură
O clipă pe timpla de ceară.
Nu-mi irosece pațima surdă.
Mă ține închisă o posare neagră
În colivie de fum.
În gol îmi ținește privirea
Care începe să cînte de-acum.

ARTEMIZA
BODNAR

Tabloul

după ce-și usca oripile
într-un ochi verde de soare
Picasso
ca-e chîntat albastru,
din pinza ieșea.

Sunet

inimă
vechi
ochi

Aici în România

De mă-ntrebați de ce iubesc cîmpia
Și munții arcuși ce-i stau cunună
Eu vă răspund: aceasta-i România
E țara mea vitează și străbună.

De mă-ntrebați de ce iubesc unirea
Acestor oameni pe acest pămînt
Eu vă răspund: noi sîntem precum marea
Unde un strop cu-nțregul făcut-o
legîmint.

De mă-ntrebați de ce iubim pe aceia
Ce ne condus spre marea împlinire,
Eu vă răspund: Aici, în România,
Eroii sînt a noastră nemurire.

Georgeta Sarafie

În toamnă

Prea gori tristetea
Dim goni, curg frunzele fără oprire
Parcă între cer și pămînt
Sufletul meu le e singurul drum în toamnă.

Maria Munteanu

Caligrafia inimii

Cu mîgăla apropii
literale și gîndurile
într-o caligrafie
albastră
a inimii.

Vasile Munteanu

La douăzeci de ani

douăzeci de ani și-o grămadă de vise,
o frunză albastră în loc de inimă,
puțină fericire cit să nu-ți fie sete,
cîteva iubiri uitate pe discul telefonului,
o mare vioară de dor și lacrimi

adevărata,
cîteva miliarde de oameni și un pumn de
prieteni,
pașii pe stradă și hirtia ce-mi stă alba în
față,

nevoia de semne,
întrebările de pe trup și ochii
două pete pe albul căii lactee
da, cam puțin pentru douăzeci de ani.

Daniel Humă

Sentimentul mării

Și ei în jur se mișcă cuprinși de liniște
răspîndind grăunte fragede de aer
sub covorul întins înțuia marea
balane treceau prin tuburile de lapis-lazuli
urșeze timpone receptivul abisul
sirene păcînd iarba marină
cor de foșnoitare ființe stingîndu-se
și apoi vîietul continuu din cochilia nisipului
val val val

unde e fărîmul tău devorat de cleștele
cristaline ale crabilor

virtuțile de eur
și ei în jur se mișcă cuprinși de liniște

Adriana Mohai

plastică

Pictura
ca spectacol

Un dens aer barbizonian poartă în
ele pinzele lui Nicolae Blei și tocmai
o asemenea impresie domină expozi-
ția de la Galeria municipală, atră-
gînd privitori ce regăesc în uleurile
artistului delicile luminii ce revolu-
ționaseră acum aproape un secol in-
tervenit european al picturii.
Există, și vor dăruși și de acum în-
colo, structuri artistice care își trag
substanța sensibilă din filioanele tra-
diției, nu în sensul epigonismului fa-
cil, ci ca o prelungire în actualitate
a unei spiritualități ce nu și-a epui-
zată încă resursele. Nicolae Blei are un
atît de puternic instinct coloristic, în-
cît compozițiile sale, fie ele peisaje
ori naturi statice, se definesc prin ca-
litatele etalate de o întreagă pleiadă
de iluștri antecesorii. Pictorul de azi
nu-și propune „să descopere” în de-
mersul său creator ceea ce alții au
făcut cu eminență înaintea sa. Crezul
lui estetic este situat în teritoriul,
foarte moral, al respectului decent
față de marile modele. El pare să fi
intrat în pictură cu întreagă această
zestre de ecouri afine, pe care o valo-
rifica cu conștiința împăcată a celui
destinat să perpetueze prin vreme o

Pe urmele poetului

Când, în vara anului 1937, băteam la porțile Institutului de istorie literară și folclor, tânăr absolvent cu repartiție guvernamentală în mină, am aflat de la administrație că profesorul G. Călinescu este plecat în „călătorie de studii” în Transilvania cu întregul colectiv de colaboratori.

lovise îndeosebi specificul nostru național, să se verifice pe teren, să cerceteze cu inima și cu ochii spiritualitatea românească. Iată motivele profunde ale „deplasării” călinesciene. Ignorăm părțile unora că scopul principal ar fi fost stringerea de documente (G. Călinescu nu era un necrofor) și resping birta comună că imboldul excursiilor ar fi fost plăpîrile unor iubiri firizi.

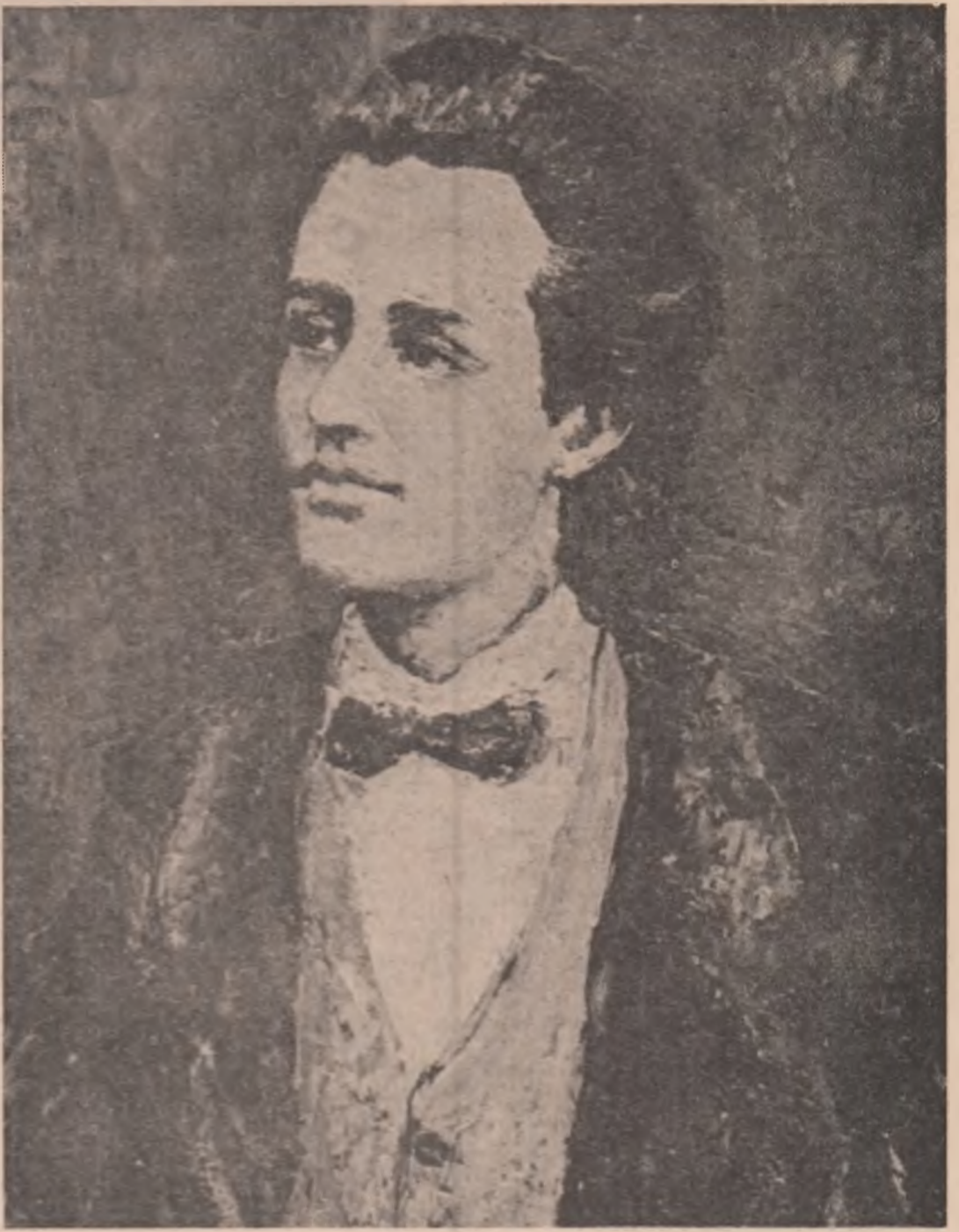
Aveam, în mica mea bibliotecă, ediția principala a Vitei lui Mihai Eminescu de G. Călinescu și delicia mea intelectuală de vacanță era de a urmări drumurile reale sau presupuse ale poetului național în întreținerile posibile cu itinerarul străbătut de marele critic. După Iacob Negruzzi și alții, M. Eminescu ar fi venit cu trupa Tardini - Vădăreșcu la Brașov. De aici tinărul fugăraș și-a repertoriu, desigur, prin Făgăraș, până la Sibiu unde se afla ca student jurist fratele său Nicolae. S-a găsit chiar și un certificat (văzut și de Ioan Slavici) cum că elevul de la Cernăuți ar fi dat examenul clasei a III-a la Gimnaziul catolic din Sibiu. La Blaj, în anul următor, va face vîlvă vestea că sosise un „student” de la Cernăuți cu trei clase gimnaziale.

Călătoriile la care eu însumi am participat între anul 1937-1938 m-au impresionat, prin prescripție ce se făceau dinainte. Se pleca de obicei noaptea din București cu un autocar de la Comitetul Central, burdușit de cărți de istoria artelor, istoria arhitecturii sau volume ale scriitorilor, din care niciodată nu lipsea Eminescu. Oriunde, am fi mers, drumurile noastre treceau întotdeauna prin Transilvania. În 1938 primăvara ne îndreptam spre Moldova. La Mînaștirea Neamț, profesorul ne vorbește de vizita pe care Ion Creangă o face lui Eminescu bolnav. Ne arată cum unde ar fi stat Eminescu. „La subsol, la capătul laturii stîngi dinspre dealurile imboldurii”. Nu scapa ocazia de a ne arăta sentința că fotografia publicată de Octav Minar e falsificată. La Văratec, în preajma mormintului Veronicăi Micșe, prijel de evocare a poetului. Nimeni nu avea voce să-și facă vreo însemnare. Profesorul se temea de improvizatii. În 8 aprilie 1938 ajungem la Cucuruzani și încercăm să pătrundem, pe un drum desfundat, spre Ipotești. Autobuzul se împotmolește și va fi tras cu boii pe asfalt. Cîmăra are referință inspirată să sugereze să renunțăm, ceea ce-l supără teribil pe Călinescu. Porneste singur, în pantofi, prin noroiul drumului. Cu câteva zile înainte ajungem din urmă. La Călinescu optimizistul va nota: „O vase cu o albă largă între deșeurile împăturite și parca înădine scobită și acoperită cu iarbă pentru ca un preot cu pietele în vînt să decimeze străbătînd-o nestingherit de nimeni.” La întoarcere, după un ocol la Mîrcăești, lui Alecsandri, ne întoarcem pe valea Oltului, pe la Hirja și Brețcu, în Transilvania, prin Tg. Secușesc și Brașov.

G. Călinescu în relatările sale de călătorie reținea permanentele artei noastre vechi sau marea natură. La Brașov asculta, în Biserica Neagră, „hohote și suspinuri de orgă” și admira covoarele orientale. În drumul spre Făgăraș regăsește „orgia de culori” a covoarelor de pe coline și văi. La Sibiu îl încintă aspectul de burg. În imaginația mea juvenilă eram sigur că și Eminescu a călcat aceleași locuri. Nu se poate, îmi ziceam, ca în anul de la Cernăuți să nu fi cunoscut mîngîștea Sibiului și să nu fi admirat „priveliște” ce se deschide de pe un virf de munte, „de unde se văd în vale toate satele de la cîmp”; „și vine să te rostogolești - zice Călinescu - pe aceste coaste învelite în covoare pină jos în cîmpie”. În toamnă, după ce am fost „hironismit” cercetător în dealul Mîmpolzei, sub capul palatului Marii Adunări Naționale (profesorul ieșise temporar din spital numai pentru manifestările Ovidiului) am aflat amănuntele colorate ale deplasării, am privit fotografiile care azi se află într-un album din arhiva Institutului. Dar adevărata semnificație a călătoriilor de studii ale lui G. Călinescu de-abia cînd eu însumi am devenit participant la ea.

În vara anului 1938 pătrundeam spre Brașov pe Valea Telegașului prin Săzeș, Căbeș, Sărbășag. Teiu final este Tara de sus, refăcînd drumul din urmă făcut de Eminescu în drum spre Blaj. Din ce în ce, Tîrnava Mare dăm o răstă prin Săgeșoara ferată, ea să înțelegem feudalismul țărănesc și imperativul literar. Treceam pe valea Blăndușii și ne îndreptam spre Rebecșoara și Oșbota. Pe valea, în ajungem la Valea Prințului, pe culmea Prăgășoara, ne așezăm în jurul unui stînc Babel bresnăcios, în jurul Căbeșului, coborâm spre Ciugăneștii Moldovenești și apoi la Putna. G. Călinescu nu știa că pentru a ne așeza „săzăm” din jurul Căbeșului arde în 1871, să dormim în fin M. Eminescu și Slavici și restul comunității Căbeșului.

Erau anii primelor deschideri după piela groasă a dogmatismului ce deformase grav imaginea culturii noastre naționale. G. Călinescu avusese ei însuși de suferit, după ce dat afară de la facultate, iar istoria literaturii române de la origini pînă în prezent era o carte interzisă. O dată de referință pentru critic o constituie publicarea Studiilor eminesciene, în Studii și cercetări de istorie literară și folclor din 1936, vîlcină „ipohimn”, cum se exprima el însuși. Era pentru prima dată, după mulți ani, cînd își rețea preocupările de interpret al operei lui Eminescu, după ce fusese obligat de nultități patentate „să comunice studenților doar stricte „informații bibliografice”. Nu credeam că e simplă coincidență inițierea chiar în anul 1936 cînd renasc speranțele publicării, într-o nouă ediție a monumentalei sale Istorie a literaturii. I se impusese, printre altele, și ideea conținute în capitolul final al cărții, Specificul național. Or, una din celebrele sale demonstrații priveste determinarea specificului în funcție de găsirea mediului de compensație. Iacob este stabil, legat de centrul geografic. Așadar, din partea de orice svințian, în istoria literaturii instructive, datul primordial îl vom căuta la românii din centru (...) Eminescu, Titu Maiorescu, Creangă, Cosbuc, Goga, Brebreanu, Sădoveanu, Blaga etc. ca români puri fără distincție (ardeveni nu cu seamă și subcarpații) au această calitate geografică pentru a fi specific primordiali”. O altă idee cardinală este vechimea civilizației și culturii române: „Istoriește sîntem prin substratul nostru tragic, care e esențial, dintre vechile popoare ale Europei. Sîntem niște adevărați autohtoni de o impresionantă vechime”. Schivnicul care în clarstare și robii cărților ne dăduse, în 1941, cartea de căpătîi a istoriei și criticii literare românești, simțea nevoia, după o perioadă care

„Eminescu” - ulei de Alexandra Stănescu

A treia scrisoare

Mult popularizat prin școală (ceea ce l-a cam iritat pe G. Călinescu), „Scrisoarea a III-a” rămîne, totuși, una din cele mai controversate creații eminesciene.

Ea a apărut în anul 1881, mai întîi în „Convorbiri literare” și zece zile mai tîrziu în „Impulsul”, iar reacția contemporanilor a fost deosebit de violentă. G. Călinescu, indignat „Junimea”, presa liberală răspunde virulent, pe măsură.

Paradoxul „Scrisorii a III-a” începe abia acum; pe cit de evident vorbea publicului, pe atît de evident vorbea și criticilor literari. Cum mărturisise același G. Călinescu: „indignarea e așa de directă, așa de lipsită de figurile poetice care pun oglinzi de contemplație îndărătul fiecărui cuvînt, incit nimeni nu poate citi aceste versuri pentru el, pentru exercițiu în gol a unei stări, ci fiecare dorește să le sune și să le declame altuia”.

Față de perplexitatea criticii și de reacția imediată a publicului, o primă ipoteză se poate formula: „Scrisoarea a III-a” posedă un nivel înalt de accesibilitate. Iată de ce a fost transformată, relativ repede, în material didactic. Dar un poem, din nefericire, nu rezistă numai prin accesibilitate: calitatea lui de operă realizată provine din cu totul alte direcții. Accesibilitatea e un efect: adesea, chiar, dificil de dobîndit, însă doar un efect.

Or, evident, „Scrisoarea a III-a” rezistă. Aceasta înseamnă că totala implicare istorică reprezintă o mască. Nici idealizarea trecutului, nici învecitarea prezentului nu sînt semnificative (sau: semnifică numai din punct de vedere ideologic, nu din punct de vedere artistic). Adevărata temă a „Scrisorii a III-a” rămîne constatarea pierderii vîrstei și a călătoriei direct mentalitatei a G. Călinescu: „Epigonii”, veacul epopelor a lui Mircela. Civilizația predominantă asupra culturii, iar lucritivitatea ironică a înlocuit reveria.

Pentru romanticii, aceasta a fost totdeauna o relație tragică: dichotomia civilizație /vs/ cultură văzută multă spirite în ultimul deceniu al sec. XIX și primii 15 ani din sec. XX.

Predominanța ei în „Scrisoarea a III-a” e foarte lesne de demonstrat. Majoritatea anarhismelor relevate de A. Demetrescu i se datorează. Apoi: cumplita învecitarea prezentului, care denegăzarea istoriei în retorică orice, inclusiv idealurile. Acuzarea lui de lipsă de sentimente autentice, de stricare a adevărului și a românismului. În fine, apariția ciocului sub forma cea mai hidă, de hibrid între batracian și avorion.

Pe lângă „Scrisoarea a III-a”, învețat, pentru conservatori și împotriva liberalilor, atînd unde sînt conservatori? Nici Mircela cel Mare, nici Vlad Teșu nu fac parte din asemenea partid.

Citeva chestiuni merită subliniate. În primul rînd caracterul „epigon” al acestor opere eminesciene. Pretutindeni, în poezii, în drame, în proză, marea noastră poezie s-a dovedit captivat de istoria Moldovei. Domnitorul său moldovean ideal a fost Ștefan cel Mare; epoca sa favorită era amplasată temporal prin jurul lui 1400, iar spațial, în Moldova lui Alexandru cel Bun.

Însă nici o urmă de vîlvă moldovean nu apare în „Scrisoarea a III-a”. Dimpotrivă, totul este, vîrbind în termenii lui Ibrăileanu, foarte munitizat. Epoca idealizată îi aparține lui Mircela cel Mare, iar înlocuitorul său este adresat lui Vlad Teșu.

În al doilea rînd: să ne amintim cumplita satirizare a „pături superpuse”. Ea înțete, fără excepție, elementele alogene, non-latine. Dichotomia latin /vs/ non-latin devine acum pertinentă. Adevărat în proza politică, ea este totuși prezentă prima oară observabilă în poezia autîmă.

Ceea ce - cum se va vedea - nu-l defel întîmpîntor.

Dacă în multe poeme Eminescu a mers pe contul său propriu, fiind un deschizător de drumuri (în literatura română), aici, în „Scrisoarea a III-a”, ambiția de mare erudit e de dorște în mod explicit să continue și să sintetizeze. De astă dată poetul este un exponent al colectivității, mai bine spus: al istoriei colectivității. Originile sale trebuie căutate în „Năcașean silimic” (Certarea celor doi călători) din Leapsa din Ușchiș, în celebra înversurare a pamfletului a cronicarilor munteni. Departe de a constitui expresia unei irități subiective, versurile preiau și desăvîrșesc o tradiție nobilă și autentică. Iar temele lor imediate, în contemporaneitatea sec. XIX, sînt problemele infamatorii și a călătorilor autohtoni, mai-precis un poem manuscris al comisului Vasile Pogor: „Vedenie” (ce a văzut un schimnic, Varlaam, de la Mînaștirea Secului, din Moldova”).

Acest comis Pogor (care de fapt a urcat pînă la titlul de vel-vornic) puțin cunoscut cîltorilor români, a tradus „Henriada” și a publicat o singură poezie în timpul vieții. Era însă tatăl jurnalistului Vasile Pogor; prin cel din urmă manuscrisul poemului „Vedenie” intră în posesia lui Eminescu, probabil în vara lui 1874. În ciuda repetatelor promisiuni făcute (lui L. Negruzzi), Eminescu l-a lăsat doar pentru sine. L-a citit cu mare atenție, l-a transcris și l-a adnotat; este mai mult decît posibil ca ideea „Scrisorii a III-a” de aici să se tragă. Căci poemul lui Pogor (neterminat) conține trei elemente cheie: opoziția dintre trecutul vîlvodal glorios și prezentul decăzut; învinuirea și judecarea străinilor (a grecilor) și a slugilor lor; satirizarea totală a specimenelor incriminate, care nu-s alții decît vodă și cei mai de seamă dragotari.

Cu toate acestea: dacă Mihai Eminescu a găsit ală inspirație și succes el nu s-a limitat la alt. Deosebita sa cultură a integrat acest poem într-o viziune mai amplă și în primul rînd l-a pus în relație cu jalea cronicarilor: de aici pomenirea lui Traian și a Romei. Al doilea autor care trebuie neapărat citat în legătură cu „Scrisoarea a III-a” este Vasile Alecsandri. S-a observat încă demult că din el preia Eminescu termenul „pocitură” aplicat lui Rosetti (Alecsandri scrisese: „hidoasa pocitură”). Însă, în opinia mea, relațiile pot fi mult mai complexe. Nu e exclus ca prima parte din „Scrisoarea a III-a” să reprezinte o replică la „Dumbrava Rosie”.

Publicată în 1872, „Dumbrava Rosie” e un poem istoric în opt părți care descrie lupta dintre Ștefan cel Mare și regele polon Albert. Construită vast, după model homerice, cu eroi, discursuri și lupte individuale, „Dumbrava Rosie” posedă două asemănări cu „Scrisoarea a III-a”: faptul că începe cu un vis imperial și dramatismul evident al tabloului bătăliei. În afara acestora și a patriotismului, se află într-o opoziție suspect de desăvîrșit cu episodul lui Mircela cel Mare.

Neîndoișor, izvorul principal al descrierii fronturilor de la Rovine rămîne „Istoria Imperiului otoman” de Iosef von Hammer, din care, de altminteri, Eminescu (împreună cu Slavici) și a tradus. Aceasta, în ce privește informația istorică, materia primă. Dar modul el de prelucrare scoate la iveală sistemul de opoziții interesante și semnificative față de „legenda” lui Alecsandri. Caracterul de replică transpare vizibil. El explică de ce Eminescu a apelat acum, în pofida preferințelor sale, numai la voievozi munteni: vroia ca această diferență interpretată să devină clară pentru toată lumea.

Cîtăta așa, „Scrisoarea a III-a” înseamnă o uriașă muncă de sinteză. Ea ambicionează să cuprindă nu numai păreri proprii autorului, ci și îndreptățirea străveche a acestor păreri; nu numai un moment glorios al istoriei românilor, ci însăși esența acelor istorii. Chiar pamfletul violent e mai mult decît un pamflet: e o tradiție a pamfletului. Iată de ce poemul rezistă și va rezista: răsăzindu-l puțin masca, dăm peste forța, îndreptăm și obida cu care românii și-au smuls derindul la existență; precum și peste uluitoarea patimă a iubirii de țară.

Radu Comănescu

„Călăuziți de rîuri”

Un moment al acestor pămînturi, venind dintr-o vreme, sinteză trecuți ca prin-aer. Într-o pămînturi prin marea mare, pe care, dar această emblematică, în schimb, sintagma „tot ce mișcă-n țara asta”, rîul, râul, nu se pare nu numai netentată conștientă autentică pămînt, ci și a ceea ce timp, deosebit de dezvoltată și de definiție pentru toate epocile de demersare ale poporului român. Ea trece să arate înfrățirea dintotdeauna a oamenilor acestor tinuturi cu natura în care se integrează și pe care și-o integrează, făcîndu-și dintr-însa un scut de temut în calea năvălitorilor de dinafară.

M-am născut și mi-am petrecut copilăria într-un cătun aruncat pe malul stîng al unui rîu, în apropierea satului de la Eminescu, și de la început am fost fascinat, pînă la noi: rîul pe care îl vedeam reflectat în cupa amărui, dădă la țate de năvălitorii rega Decebal; rîul reflectat, de asemenea, în palosul lui Mînaștirea, în bălăntușii lui Ștefan, în barda aceluiași bălăntușii Mihai, Vine, totodată, pe apă, în oglinda a tuturor apelor țării.

Sînt puține țări pe lume cu rîuri atît de frumoase, atît de limpezi, atît de măiestri împodobite cu sălcii și plopi și, în același timp, atît de măiestri în aparent domoala lor unduire.

„Dacă alie popoare s-au îndreptat în calea lor, toate sînt o negare a stăgînării, toate conșterg spre Danubiu și, prin străvechiul fluxiu, spre ocean, deci spre lume.

„Panta rîului” („Totul curge”) - era concluzia elaborată minuișos, după îndelungi constatari, de filozoful grec Heraclit, în urmă cu două milenii și jumătate. Dar între „democrația heraclitiană” și „tot ce mișcă-n țara asta” din versul eminescian, cită îndărătnică lumină și ce

distanță enormă! „Curgerea”, în viziunea lui Heraclit, nu semnifică altceva decît trecerea și petrecerea lucrurilor, adică îmbătrînirea lor, degradarea a tot ce sălășluiește în lume. În schimb, sintagma „tot ce mișcă-n țara asta”, rîul, râul, nu se pare nu numai netentată conștientă autentică pămînt, ci și a ceea ce timp, deosebit de dezvoltată și de definiție pentru toate epocile de demersare ale poporului român. Ea trece să arate înfrățirea dintotdeauna a oamenilor acestor tinuturi cu natura în care se integrează și pe care și-o integrează, făcîndu-și dintr-însa un scut de temut în calea năvălitorilor de dinafară.

M-am născut și mi-am petrecut copilăria într-un cătun aruncat pe malul stîng al unui rîu, în apropierea satului de la Eminescu, și de la început am fost fascinat, pînă la noi: rîul pe care îl vedeam reflectat în cupa amărui, dădă la țate de năvălitorii rega Decebal; rîul reflectat, de asemenea, în palosul lui Mînaștirea, în bălăntușii lui Ștefan, în barda aceluiași bălăntușii Mihai, Vine, totodată, pe apă, în oglinda a tuturor apelor țării.

Sînt puține țări pe lume cu rîuri atît de frumoase, atît de limpezi, atît de măiestri împodobite cu sălcii și plopi și, în același timp, atît de măiestri în aparent domoala lor unduire.

„Dacă alie popoare s-au îndreptat în calea lor, toate sînt o negare a stăgînării, toate conșterg spre Danubiu și, prin străvechiul fluxiu, spre ocean, deci spre lume.

„Panta rîului” („Totul curge”) - era concluzia elaborată minuișos, după îndelungi constatari, de filozoful grec Heraclit, în urmă cu două milenii și jumătate. Dar între „democrația heraclitiană” și „tot ce mișcă-n țara asta” din versul eminescian, cită îndărătnică lumină și ce

Actul editorial

Urmare din pag. 1

pentru o „literatură de masă”? Un medium între celelalte, de veneture a semnelor și semnificatilor comune unei populații?

Un reper într-o ecologie socială și culturală? Iată, dar, o cascadă de întrebări cu care venim spre editia „Eminescu”. Dacă ținem seama de faptul că la toate aceste întrebări răspunsurile ridică alte întrebări ne dăm seama de importanța unui demers urgent reclamat de problema editării operelor complete ale marelui nostru poet. Demersul acesta este cunoscut în orice țară care-și respectă întreprinderile editoriale. Este vorba de editologie. Editologia aplicată la examinarea acestei întreprinderi, naționale, care este editia Eminescu, ne-ar permite să formulăm câteva răspunsuri clare la întrebările de mai sus. Asemenea știință atinge și domeniul socio-economic, dar și problemele multiple diverse legate de studiul rețetelor de distribuție, de ecologie culturală generată prin circuitul editurilor Eminescu, de conștințele multiple ale intrizării cu o sută de ani a editiei complete etc.

Editologia operii eminesciene ne-ar pune față în față cu problemele unei eminescologii pragmatice. Dacă ținem seama că orice inertie ale eminescologiei atîng direct sufletul nostru cultural și lingvistic, ne dăm seama de importanța unei editologii eminesciene. Din perspectiva unei cercetări editologice, putem obține și câteva răspunsuri eficiente în legătură cu intrizierea care a survenit în actuala ediție academică. Ce semnificație are acest fapt de intriziere? De care dintre întrebările de mai înainte se leagă el? Este vorba despre presiunea blocurilor lingvistice, a curentelor ideologice și de traduceri, ori despre funcționarea institutiilor care, am văzut, sînt pușe în mișcare de orice întreprindere editorială, fără de care acesta intră în gol de producție? Ori care ar fi răspunsul la aceste noi întrebări rămîne încă fără răspuns întrebarea-princeps: Ce este o ediție Eminescu, în acest ceas al istoriei, pentru destinul nostru ca bloc lingvistic și cultural, acest pămînt de cumpănă al Europei? Răspunsul la această întrebare s-ar ivi ostenitorul noastre dacă s-ar da curs acestui noi întreprinderei căreia i-a sosit vremea: editologia eminesciană.

Un obiect material cu o valoare materializată în preț? Un obiect cultural cu o valoare latentă care nu se poate trezi în cititori dacă nu organizăm un sistem coerent de acțiuni? Un obiect lingvistic (fapt de limbă) care contribuie la apărarea blocului lingvistic al cărui „material” îl prelucreează? Un obiect ideologic, care contribuie la echilibrul spiritual al unei populații cîltitoare în raport cu presiunea lingvistică și culturală a altor populații cîltitoare? Un fenomen sufletesc, inefabil, fără de care sufletul spiritual al unei populații culturale se împrăștiie risipindu-și identitatea? Un tezaur în care sînt memorate feluri de a fi, a simți și a lucra pe scena lumii, în cursul nemiloasă a timpului, într-o salvarea ființei sufletesti colective? Un suport pentru un public,

Stancu Ilin

Dor de poezie

Urmare din pag. 1

desigur conceput unei genialități hyperionice (Orfeu, sau scurt tratat de geometrie a cuvintelor).

În Respirării (1982), unde lansează conceptul de „hemogramă” a momentelor sale poetice, vine asupra actualității lui Eminescu, meru prezent, meru etalon spiritual, meru fascinant și enigmatic („versul lui cel atît de viu și cel atît de proaspăt, cel pe care creierul nostru îl vede și-l visează”). În limbajul lui vizionar și abstract, Nichita se simte „contingent, printre alte elemente, și cu mînaîndele „teitului sfînt”, cu „neelucidabilul” tei „care din pricina lui Eminescu nu mai îmi tîhnește să-l miros ca lumea” (Acel ceva între aripă și aer). Iată cum „El este atît de mult al nostru, incert noi din nebagăre de seamă am început să devenim ai Lui”.

Dacă în publicistică apologia lui Eminescu este atît de manifestă, directă, totală, în poezia lui Nichita „obsesia Eminescu” (nu în sens macedonskian) cristalizează într-o implicare poetică memorabilă. În volumul de debut, Sensul Iubirii, (1980), Nichita detecta „lui Eminescu tîmăr” piesa „O călătorie în zori”, o poezie programatică, dezvoltînd metoda sugestivă a călărețului în galop pornit într-o dezvăluitoare și fragedă matinalitate: „Cîmpul tîndu-l, pe două potcoave / calul me saltă din lui, fumegînd / Ave, mă-ntr-o către tine, cu, Ave! / Soarele a izbucnit peste lume strîgînd. // Soarele rîpe orizontul în două. / Tîria își năruie firștele-îi carcere. /.../ Calul me saltă pe două potcoave. / Ave, marea-a luminiilor, ave! Referențialitatea acestei arte poetice este de domeniul evidentei, poetul venea de la început cu o concepție nouă, arăbînd în program, în care nu e greu să citim opțiunea estetică și, desigur, oricît de modest am fi, replica „poeziasă”. Vom vedea cum aceste opțiuni se vor menține în același plan de referință și în al doilea volum, O viziune a sentimentelor (1984), unde o „Quadriță”, dedicată lui Mihai Eminescu, reduce în plan poetic dualitatea esențială de antinonii a ființei umane. Că destinul poetului nostru va fi absorbit de lumea mistuitoare a idealității o vedem, bunăoară, din Ideea cu gură („O viziune a sărmanului Dionis”) - vol. Obiecte cosmice, 1987.

pătrunde elementele de substanță ale acestei referențialități eminesciene, față de care geniul lui Nichita Stănescu se rostește într-o memorabilă întemeiere de sine: „Deodată mi-a explodat sticla ferestrei... / În cadrul se arată un inger... / Ce faci, Nichita, acolo, ce faci? / Ung teava pistolului, i-am spus, / Ung teava pistolului. / Dar e vechi, mi-a zis, e vechi, / e din primul război mondial! / De ce unghi cu ulei de mășline teava pistolului? /... / De din vale de Rovine... / de din vale de Rovine... / Ca să fiu pregătit, i-am răspuns, / să fiu pregătit, să fiu pregătit. /... / Și ce-s hirtile, mi-a zis, / și ce-s hirtile alea albe minjite cu negru? /... / Scriu din nou Oda în Metru Antic, i-am răspuns, / mă înțelegi, scriu din nou Oda în Metru Antic. / Dar dacă el se mai naște o dată? /... / Să fiu pregătit, să fiu pregătit...” („Espirus cu lacune”, vol. Operele imperfecte, 1979). „Cu ce fel de glonț putea fi împuscat Eminescu?” - se întreabă autorul Respirării - cînd „El nu avea nimic prin care ar fi putut fi străbătut”? „Dorul de Eminescu” a generat - în cadrul literaturii române - „Conceptul de Eminescu”. L-a venerat atît de mult pe Luceafăr încît a călcat pe multe din urmele sale fără să știe (decisivă rămîne simlilara revoluție a limbajului poetic). El e urmasul legitim al Poetului Național, în care cu gravitate, cu responsabilitate, cu fascinatia citea însuși destinul culturii române: „El este însuși destinul limbii române, și numai un zeu în călătorie sale, imagina că poți tăia o idee cu un fir de iarbă și că poți alăpta la sînul Căii Lactee o rază.”

Desen de Mihaela Negru

ROMANUL ȘI MĂȘTUL LUI FIGAROU

OTAR ȘALAMBERIDZE

U.R.S.S.

Lui Eminescu

Sublim Luceafăr, ție, cind mă-nchin, Ți-adeu primos, aci-n lumina zilei, iubirea sufletului meu gruzin și lacrimile lui Baratașvili!

Voi niciodată nu v-ași întâlni, dar drumul vesniciei vă-apreună caei pe-amindoi la fel v-a bintuit, pe-a vieții mare, crinca futuri.

Acum pământul strămoșese și bun și-acoperă durerile-mpacate. Dar cîntecule tale nu apun. Simțirile-mi de ele-s răscălate.

Si nu-adejuns mi-e graiul să slăvesc cîntările de tine zămislite, pe care-n georgiană le cîntese de Gligor Abasidze tălmăcite.

UNGENDA N' SELE

ZAIR

Citind din Eminescu

Iată, eu, cătețean al frumosului meu Zair, cu tot sufletul dăruiți frumuseții îl cîntese pe Eminescu și culeg din poeziei lui holda de aur a umanității.

Iată-mă, negru de tot, dar plin de speranțe în viață, cîntînd de pe cel mai înalt virf din Carpați această însoțită natură de dimineață.

Iată-mă, proletar, ducînd în mine duhul mulțimilor și singele întregii lumi muncitoare, întinzînd mina către toate rasele și slăvind adevărul și soarele.

Iată, eu, poetul bantă, citind și recitînd pe Eminescu marele meu cîntec care-mi înaltă spiritul și-mi umple sufletul cu frumuseți.

Libertatea ei a semănat-o pe un egor înghețat și a trăit în frig. Eminescu cel Mare, pentru ca pretindînd azi în România, în Africa, noi să culegem pe cîmpii însoțite libertatea și să credem în soare.

IURI KOJEVNIKOV

U.R.S.S.

Dorința lui Eminescu

Din bustu-n albă marmură cioplit, pe fărmul Iustrării văluzării, privește Eminescu-n nesfîrșit cu gîndul dos deaparte-n largul sării.

Poetu-aci mormîntul și-a visat s-adoarmă-n cîntec legănat de ape, la căpătîi de teit asfîz vegheat și de foșnirea cedruții de-aprepe...

Dar e pe țărîm doar bustul lui. Din nou Dorința i-a îngînat valuri repezi căci teiți lui în Iasi e la Copou. — Iar inima în București, sub lezezi.

BRIGITTE STRUZYK

R.D. GERMANA

Eminescu

Ca un alt lear împlîndu-și mitul, vine legendă de-a cătețe noi slăvit bard ce-naripat cu o dungă trasă-n ceruri și-a-nsemnat urma luminoasă.

Ca velenul plîmbei de răpăși și lavă, revărsînd lumii peste-a nopții slavă, vine-aveșănit cu-al său vers munit că-n vestimii de aer nesfîrșite vieți vremii să-îstrîbată: „Nu credeam să-avîi a muri vreadată!”

În românește de Raluca Tulbure și Victor Tulbure

Model de experiență

Prozatoare dublată de un avizat critic și teoretician literar, Christina Wolf aparține acelei serii de scriitori pentru care a vorbi despre procesul de creație înseamnă a-ți defini propria condiție umană. Concepind actul scrisului ca pe un proces adecvat continuu realității în mișcare, scriitoarea își propune reliefa-rea noilor structuri ale raporturilor umane contemporane. Pentru Christina Wolf, conținutul experienței nu înseamnă autodiscrerea, subiectivism fără măsură, ci, prin ciocnirea la usa experienței, cum sugestiv se exprimă, a-pei la acea formă de viață care, mișcătoare între realitatea obiectivă și subiectivă creator, gravitoasă în jurul experienței sociale majore. Scriitoarea și-a definit metoda ca „autenticitate subiectivă”, teoretizînd deopotrivă obiectivitatea epice (nu fără raportare la brechiul epichesc theater) de a pătrunde pe căi pedes-telențe în interiorul cel mai intim al omului, acolo unde se făurește și se consolidează sim-burlele personalității (Lesen und Schreiben; avem la îndemîna cuprinzătoare selecție în două vo-lume din opera sa critică, tipărită de Aufbau Verlag, Die Dimension des Autors, 1980). Rostul scriitorului în societatea nouă capătă astfel con-știința radicalității angajamentului său în fața unei umanități investite nu numai cu prezent ci și cu viitor.

În punct de plecare în brechiul „cîmp de investigație al causalității sociale”, concepția scriitoarei despre libertatea de acțiune a indi-vidului afirmă în Model de copierie”, necesi-tatea responsabilității umane mai ales în eoci de extremă teroare, precum fascismul. Scriitoa-rea nu analizează în special ororiile vizibile ale fascismului, deși acestea sînt prezente în carte într-o formă mediată de tehnica montajului documentar, și anunțului de ziar, a faptelor istoric consemnate, ci mai ales al fenomen la-tenț, infiltrat în conștiința a milioane de oameni, aparent la granița normalului, așa cum a fost el acceptat tacit ori chiar susținut, prin mărunte încuviințări și compromisiuri în fața anilor in-terdizitați de național-socialismului de ființe in-capabile să ajungă la o înțelegere mai adîncă a lucrurilor, dezinteresate de restrîngerea trepta-tă a drepturilor și libertăților civice în timpul dictaturii, limitîndu-și curiozitatea la domenii lipsite de pericol, în care prezenta individului se clatină în zona incertă dintre a ști și a nu ști. Întrebarea pe care un comunist eliberat

ei făptură s-a intersectat. Linearitatea tempo-rală este înlăturată programatic de meandrelor memoriei, uneori impresionabil asociată cu aluzii din contemporaneitate, alături cu vizual sugestiv, cenzură transpăsonală a conștiinței morale și istorice a autoare. Timpul trăirii se subsumează astfel intensității memorării, pregătînd reconstituiri în constința scriitoricească. Compoziția de formulă textualistă a permis scriitoarei o extremă libertate de mișcare, cu conștințe nu numai sub raport tehnic, prin a-bandonarea formelor tradiționale, limitele între-trăire și povestire, ca și aceea dintre narator și personaj estompîndu-se și pe alocuri chiar dispărînd, ci și asupra implicării dinamice a cititorului. Gestăția conceptuală, deseori de dificilă, la care sîntem părtași de-a lungul întregii cărți, ci și gestăția romanului în to-talitate, dificultatea de a da un titlu adec-vat — pînă la gășma celui polemic: Model de copierie — scodei trăiri retrăite acum la temă a operii, constituind de altfel, în mare măsură, una din preocupările romanului textu-alist. Cititorul participă, în același timp cu au-torea și martorii ei la scrierea cărții. Inter-vențiile de natură tehnică sînt numeroase, ci-titorul devine nu numai confident al impasului scriitoricesc, dar și complice în chinurile pro-ecului al documentării și elaborării, asistent al „dosarului” arhivistic ce se înfiripă sub ochii săi. Sersul mai adînc al acestei atitudini scriitorice-cei vizează, în cazul de față, autoreflexia per-manență din partea cititorului, invitația la luciditate, meditația asupra responsabilității umane. Problematika tensionată a cărții este susti-nută cu gravitate de un stil anticalof, am spu-ne un stil de ruptură, de accentuată disconti-nuitate, transcriind fărîmițarea interioară dar și obsesive revemiri în dislocări sintactice sau frin-turi de frază ori propoziție, uneori la limita in-telegibilului. Este acesta un stil deloc comod pen-tru traducător, și așa încercat de fragmentar-compozițional. Un motiv în plus de a aprecia eroicul travaliu al tălmăcitorului, Octavian Nico-lae, recompensat însă pe deplin de izbînda transperenței.

Gabriela Danțîș

*) Traducere și prefață de Octavian Nicolae. Editura „Univers”.

REVISTA STRĂINĂ

NESTORUL LITERATURII SLOVENE SE NU-MEȘTE DANILU LOKAR și are 86 de ani! Dar nu vîrsta este lucrul cel mai interesant, ci faptul ca Danilo Lokar continuă să scrie și să publice chiar la această vîrstă. Elementul leșt din comun este că operele lui, scrise în preajma vîrstei de 90 de ani și după, vădesc o forță de exprimare și o vi-goare neobișnute. Și încă ceva mai este remarcabil în cazul lui Danilo Lokar, și anume faptul că a debutat în anul 1854, adică atunci cînd avea doar 11 ani. Întî-pînd din anul 1856, a publicat carte după carte, ajungînd în prezent ca numărul acestora să se ri-zice la 30. În anul 1933 l-a fost conferită cea mai înaltă distincție literară slovenă, care îl situează în rîndul celor mai reprezentativi prozatori slo-veni. În lunga sa activitate pe tărîmul medicinel — Lokar fiind doctor — el a cunoscut mulți și felu-rii oameni cu bucuriile și durerile lor iar pro-zele lui scrise — n-a scris nici un roman — prezintă tot aștea oameni în sufletul lor. Scriito-rul posedă o excepțională știință a reconstruirii pînă la detaliu a ceea ce a fost, a lumii de cîntărea. Majoritatea scrierilor și năvelor lui Lokar nu sînt bogate în acțiune, în ele aproape că nu se întîmplă nimic sau aproape nimic, dar cu toate acestea, ele se citesc ca niște lucrări capti-vante. Acțiunea lor durează clipă sau redau o singură situație, plină de tensiune. Titlul ultimului său volum, „Furtuna dinaintea linștii” ni-l situează pe însuși Danilo Lokar în centrul clipei actuale...

teia, sint de principiu că dacă un scenariu nu-mi garantează ceva ca lumea mai bine să stau deoparte. Sau să meară să fac altceva”. Lollobrigida nu a stat deoparte, și-a încercat gînsiele pe scenă. Și chiar pe Broadway. Am fost într-o piesă de Tennessee Williams, con-tinuu Gina Lollobrigida. Mai bine să nu-mi mai aduceți aminte. Și pe înseamnă să-ți dai trupul și sufletul, să te pregătești timp de doi ani și jumătate și-apoi să-ți dai seama că tu nu ești în joc. A fost cea mai importantă și mai grea experiență a carierei mele. Pînă atunci nu am mai avut nici o legătură cu scena și unde mai puzi că s-a trebuit să debutez în limba engle-ză. La început mi-a fost teamă, dar pînă la urmă a ieșit bine. Din păcate am fost victimele destinului, a morții producătorului și nu s-a găsit altcineva care să reînnoiască contractul. Și astfel totul a rămas fără rezultat...”

terorul, și cel de la suprafață, lipsiți și ei de vesti, alarmați și îngroziiți de posibilitatea explo-ziei subteranului. Asistăm la o extraordinară parădă de săh, acțiunile submerine alterînd gradat cu cele de suprafață, de la baza utilitatii (este evidentă „mina” scenariistului Frank Ro-binson). Submarinul este bine scris, cu mult profesio-nalism, cel doi sînt foarte bine despre ce scriu, pentru cine scriu și cum trebuie să scrie. Drept pentru care romanul a dispărut din librării cu o rapiditate demnă de renumele celui doi.

INCREDIBIL DAR ADEVĂRAT: GINA LOLOBRIGIDA A ÎMPLINIT ȘAIZECI DE ANI! „Am jucat în șasezeci de filme dar nu am spus încă că sînt multumită de cariera mea și des-tăbuie acțiia într-un interviu acordat lui Paolo Brogi de la „Europac”. Cînd ești tînăr, cu greu poți atinge la un rol mai important. Mă iuzi, cînd crezi că vei obține mai ușor un astfel de rol, constai că filmul este altceva decît atunci cînd erai tînăr. Astăzi în filme joacă și nepro-fesioniști, în filme cu scenarii aproape imposibile. Eu am primit munca la filme cu toată seriozita-

Redactor șef: Nicolae Dan Frunteală Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), A. I. Zănescu (secretar responsabil de redacție)

Exigențele culturii

CRISOARE DIN FRANȚA

deși oarecum marginal, Bordeaux aproape de Atlantic, important și stră-vechi centru comercial, are o tradiție culturală, cu exigențe sporite în vremea noastră prin prezența dinamică a unor autori de faimă universală, întregind seria ce-lebră: Montaigne, Montesquieu, Mauriac. A fost sărbătorit recent Etiennele, vechiul profes-or al acestei universități, odată cu apariția cărții sale de memorii și critici incisive, în nota sa obișnuită, iar J. Detour, de la Academie, evocă în noua sa carte „Seminarul din Bor-deaux” societatea franceză interbelică și con-temporană. Două spirite diferite, desigur, dar concordante în acuitatea critică a pamfletului, a înținerii surselor prozel memorialistice fran-ceze, apreciată cu deosebire. Francezii ar putea zice cu strămoșii noștri comuni, latinii: „Satira tota nostra est”

scriitori” (și ne mirăm că această propoziție celebră nu e în cartea lui Hagege, e citat însă prietenul nostru A. Guillemer, președintele Oficiului pentru vocabularul francez, organiza-torul Biennalei limbii franceze).

Dață e adevărat, cum scrie Vianu (Dictiona-rul de maxime, 134) de la Vianu lingvistic și literară este temelia culturii”, atunci insis-tențele în acest domeniu ale tuturor revistelor de cultură sînt explicabile și cu adevărat in-structive. Numărul recent al lui Lire (aprilie 1988) revista lui B. Pivoz, autorul prestigios al emisiunilor TV-literare Apostrophes (vine-șteară) face dovada interesului deosebit față de cultivarea limbii literare. Coperta întregă cu-prinde anunțul Concursului internațional de ortografie franceză, urmînd detaliu în interiorul acestui număr care conține și un vast — poate cel mai complet — vîzută pînă acum — reper-toriu al dictionarelor la îndemîna oricărui cititor; o bogăție și varietate impresionantă, exem-plară, unică în cultura de azi. Dar mai e și lungul interviu cu Umberto Eco, lingvistul romancier faimos, greu accesibil, aici însă volubil și insis-tent în lezele sale asupra semioticii și filozof-iei limbajului din ultima sa carte, apărută acum. De semnalat și poezia premiată la un concurs, cu titlul Dictionare! Cu adevărat un număr memorabil: Lire, aprilie 1988.

O nouă revistă literară, Pages et livres, la al treilea număr (aprilie 1988), pune accent pe ca-litatea cărților noi care apar, în număr mare, lunar. E pentru prima dată că se publică aici o selecție a unor condeie competente asupra celor mai importante o sută de cărți, apărute în ultima vreme, în același timp cu alegerea celor trei cărți preferate de personalități solici-tate să răspundă la ancheta revistei. Iată, de pildă: Maurice Bejart, alege Bhagavadgita, capodoperă indiană, în căutarea timpului pier-dut de Proust, Moartea lui Ivan Iliev de Tolstoi („text diabolic și sublim în același timp” prof. J. Hamburger); Marele Dictionar Larousse, Teatrul lui Racine, Cătețele lui Paul Valery (pre-șteară) citește o pagină pentru a dori, ca o pro-vocare, să meditez ore în șir, confundat în pro-priele-i gînduri) — ceea ce se întîmplă la noi cu noi mai puțin valoroasele Cătețe emines-ciene; dar, pe cînd tipărire la integrală, ca acestea ale lui Valery, Angelo Rinaldi, pre-șteară, anunță concursul de Moravici Eugenio Grandet de Balzac, Portretul lui Dorian Gray de Oscar Wilde. Cum se vede, clasicii sînt la mare preț; sînt astfel aleși și Montaigne, Sha-kespeare, Saint-Simon, Mallarmé, Cervantes, Tasso, Goethe, Biblia, dar nici o lucrare po-litică...

Printre cele 100 de cărți recenzate succint, ci-țez: Cătețele de lucru ale lui Flaubert, subli-nire repetată în revistă (prezentate în che-nar), Timpul inocenților de Suzana Prou, Se-miotică și filozofia a limbajului de Umberto Eco (la o mare înțelegere a scriitorului-lingvist). La propriu și la figurat de J. Attali, Mozart, iubirea și moartea de V. Hocnard, Revoluția franceză de J. Godechot, Ghid pentru 300 cele mai frumoase grădini din Franța, Dictionar al stilurilor de Germain Bazin, Degas, anul marei revoluții fiind înțeles de scriitorul-lingvist). Frumoasă și bogată Biblioteca municipală a Bordeaux-ului, clasă drept instituție de eli-tă, pune la dispoziția oricărui cititor, fără per-mis de intrare, fără nici o restricție, bogatul ei tezaur, ca și publicațiile curente, la zi, re-voiste, ziare, extrase, broșuri etc. Tinerul este foarte numeros printre cititorii cotidiani.

Gh. Bulgăr

DUPĂ O MARE EXPOZITIE CUPRINZÎND LUCRĂRI ALE LUI MARK CHAGALL, școlile cu-noscutului Muzeu Puskin din Moscova oferă mos-covitelor o cuprinzătoare expoziție din creația unui mare artist plastic al secolului nostru, Salvador Dali. Organizații expoziției este Pierre Argillet, vechi prieten al pictorului, fondatorul și actualul director al Muzeului Salvador Dali din apropierea Parisului. Acesta îl reprezintă pe pictorul care, începînd din anul 1983 nu mai lucrează și nu mai poate părăsi locuința. Cu toate acestea, ne în-văță să admirați și să înțelegem în ce măsură Dali și-a stăruit din ceartă care îl reprezintă o mare natură...

SPORT

Solstițiul de vară

Mi se dă de înțeles de către unii maeștri ai invirturilor, tot mai insistent, să fiu blind și să-mi văd de metaforele mele. Uite-mă supun, și ce urmare vă anunț că am văzut cu ochii mei, spre Budești pe Arges, cum prunii și cașii, cei loviți de ninsoare în aprilie, au în-florit a doua oară. E semn că vom avea o toamnă lungă. Bun. Dar cine-mi garantează mie că dacă eu blind și Dinamo inscrie opt goluri în poarta Corvinului pe broderia: hunc-doreni, neclintîți pe posturile lor, numără libelule, vom învinge noi, în toamna lungă, pe Danemarca? Eu tac și scriu metafore (răbdarea e o picătură de Dumnezeu), dar cine-și înfigă cuțitul în palma și-mi poate spune ce voce limpede, fără tremur în glas, ca echipa Victoria și-a cîștigat dreptul de a participa în Cupa UEFA exclusiv prin forța ei de joc? Pentru că, după părerea mea, și nu vreau gîlceavă, Suceava e mai bună decît Victoria.

O singură bucurie: În etapa a treizeci și cîinci s-au înscris purtați și două de zoluri. Prin urmare — nu scuturați scurmul în furie, ca să nu vă punem mîncarea în scum-rieră; și ca atare; eu cred în solstițiul de vară.

Fănuș Neagu